

gradisov Vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

V boju za višjo produktivnost in cenejšo gradnjo stanovanj

Nadaljujemo s kratkimi vprašanji. Odgovarja šef projektivnega biroja ing. Jože Uršič. — »Mislim, da vas našim bralcem ni potrebno posebej predstavljati, zato vas prosim, da takoj odgovorite na prvo vprašanje.«

Vprašanje: Kolektiv Gradisa vas pozna kot vztrajnega in neumornega borca za gospodarski in tehnični napredek podjetja. Kako to, da ste se zadnje čase umaknili iz prve linije v ozadje?

Odgovor: Delam pač tisto, kar je v zvezi z delovnim mestom, ki ga sedaj zasedam. Glede analize poslovanja podjetja in načrtovanja nove organizacije, na čemer sem delal preje, pa mi je žal, da ni bilo razumevanja. Če opazujem stvari tako s strani, prihajam do prepričanja, da bi bili pri istih cenah, toda v pogojih boljše organizacije, mesečni osebni dohodki zadnjega delavca za nekaj desetisočakov večji.

Vprašanje: Projektivni biro podjetja Gradis ima že bogato tradicijo. V kolikor poznam položaj, imajo investitorji zelo radi naše projekte. Kako gledate na prehojeno pot in kakšen je nadaljnji delovni program projektivnega biroja?

Odgovor: Te dni bo 12 let, kar je bil naš biro uradno registriran. V tem času si je biro pridobil lep sloves, naročniki so z nami v splošnem zelo zadovoljni tako glede kvalitete izdelkov kot po rokih. Včasih ne pričajo z naročili k nam, ker se boje, da bodo projekti izdelani tako, da jih bo lahko izvedla samo Gradisova operativna, ki bi s tem bila v monopolnem položaju.

Res je, da naš biro pri projektiranju vedno upošteva Gradisovo tehnologijo izvajanja in njegove operativne postopke. Sem štejejo predvsem prenapeti beton, težka montaža in uporaba izdelkov Gradisovih obratov. Iščejo nova pota v tehnologiji stanovanjske gradnje in gradnje industrijskih objektov. Res je, da za sledujemo pri tem koristi podjetja, toda prav tako delamo v interesu skupnosti in konkretnih naročnikov.

Vprašanje: Če sem prav informiran, delate po naročilu strokovnega sveta podjetja na novem sistemu stanovanjske graditve. Kako je s to rečjo? Koliko smo na tem področju napredovali?

Odgovor: Pred leti je naš biro in tehnični oddelek podjetja razvil stanovanjsko gradnjo po sistemih ZIDOB in PBM, ki je bila v bistvu kombinacija ZIDOB in velikopanelne gradnje. Izkušnje so pokazale, da ta kombinacija zaradi napetosti, ki nastopajo v nosilnih zidovih ob krčenju betona, ni povsem v redu. Prišli pa smo tudi do zaključka, da naš obrat ne more izdelati blok-votlakov s tako majhnimi odstopanji, da bi bili potrebni le tanki ometi. Končno pa so novi potresni predpisi postavili take zahteve za konstrukcijo objekta, da je prilagajanje gradnje po sistemu ZIDOB tem zahtevam zelo drago in zahteva zamudne delovne operacije. Zaradi tega smo prisiljeni ta sistem, ki je bil razvit zaradi izrabe kapacitet OGP, opustiti in poiskati nova pota.

Sedaj smo pred koncem študije novega sistema, ki smo ga imenovali sistem LIT 6 M. To je v bistvu lito-betonski objekt s prečnimi nosilnimi zidovi na razdalji 6 metrov s popolnoma montažnimi fasadami, stropovi, stopnišči, pregradnimi zidovi in sanitarnimi vozli. Ti elementi in pa liti nosilni zidovi naj bi bili izdelani tako, da bi bila po krpanju morebitnih poškodb potrebna le še slikarska obdelava sten. Rezultati študija so zelo ugodni in bomo, brž ko bomo dobili kako naročilo za projektiranje štiri ali večnadstropnega bloka, tega projektirali po tem sistemu. Velja pa seveda tudi za ta sistem, da to finančno res uspešen šele takrat, če bo prišlo do kontinuitete gradnje.

To sem povedal zato, ker se na najrazličnejših forumih v našem podjetju govori, da bi naš biro moral razviti nek nov, možnostim podjetja najbolj primeren sistem.

Glede ostalega v stanovanjski gradnji bi rekel le, da iščemo specifična pota tudi za individualno gradnjo in gradnjo v vrstah. S hiši-

cam v salari pri Kopru smo imeli precej uspeha.

Vprašanje: Nedavno sem bil s češko delegacijo v Kopru in so se investitorji zelo pohvalno izrazili o naših skladiščih. Kako pa ostala gradnja industrijskih objektov?

Odgovor: Iščejo pota v montažni gradnji industrijskih hangar-

odstotka, projekti Gradisovih lastnih investicij z 8%, projekti stanovanj za gradnjo za trg s 16,7%, ostali projekti, kjer je Gradis prevzel ves inženiring s 15,3%, razne usluge podjetju 2,6% in tuji naročniki 46,5 odstotka.

Vendar tudi pri teh zadnjih gre za objekte, ki jih bo gradila Gradisova operativna ali pa bodo uporabljeni tipizirani izdelki njegovih obratov. Prevzemanje takih naročil pomeni torej zagotoviti delo podjetju. Smatramo, da je taka akvizicija poslov za podjetje ena glavnih naših nalog. Obenem pa pričakujemo, da bodo tudi tovariši na terenu, ki imajo stalne kontakte z investitorji, usmerili investitorje na naš biro.

V zadnjem času se zelo razvija gradnja poslovnih objektov za trg kot neka oblika inženiringa. Podjetje prevzame delo na podlagi nekaj razširjenega idejnega projekta, in to največkrat na ključ. Formalni naročnik projekta je v tem primeru Gradis, investitor plača projekt prek kupne cene objekta. Včasih prihaja do težav, ker podjetje nudi neko

Parada naših tekmovalcev na letnih športnih igrah gradbincev Slovenije v Kopru. Tekmovalci so strumno korakali mimo častne tribune

gradnjo za fiksno ceno na podlagi nepopolne dokumentacije. Tu bo treba nabrati si še nekaj izkušenj,

predvsem pa bo treba več medsebojnega razumevanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prisrčen sprejem v Mariboru

Letošnjih športnih iger Gradisa se je udeležilo okrog 350 tekmovalcev

Organizacija letošnjih športnih iger »Gradisa« nad vsemi pričakovanji. Organizatorjem vse priznanje. Na tekmah so sodili priznani mednarodni sodniki. Zalog, bela vrana. Veliko šefov vabljenih, a malo navzočih. Huda borba za prva mesta. Tovarištvo čez vse! Predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije, tovariš Lojze Capuder čestita tekmovalcem. Nadaljujmo z bogato tradicijo!

Maribor je bil že večkrat prizorišče raznih športnih prireditev. Za to je bilo letos sindikalnemu odboru podjetja v veliko spodbudo, da je pokroviteljstvo nad letnimi športnimi igrami prevzel šef poslovne enote tovariš ing. Borut Maister. Organizacijski odbor pod vodstvom Lada Janžekoviča in Antona Grudna se je te odgovorne naloge lotil z vso resnostjo in prizadevnostjo. Ker je na tekmovaljih vse brezhibno delovalo, je pohvala vseh tekmovalcev in udeležencev organizatorjem letošnjih športnih iger največja nagrada za njihov trud, enoti pa visoko priznanje za vse, kar so nudili udeležencem. Ne gre samo za športne rezultate, temveč za gostoljubnost, s katero so sprejeli vse brez razlike.

Tudi svečano kosilo ob koncu tekmovalj bo ostalo vsem v prijetnem spominu.

»Drukal« je za »ta boljše«

Ob navzočnosti okrog 350 tekmovalcev in drugih udeležencev so se ob igranju državne himne in dviganja zastave pričele XII. športne igre Gradisa. Vreme, ki je bilo za to svečano prireditev kot naročeno, je razpoloženje in borbeni duh tekmovalcev še povečalo. Po uvodnih pozdravnih govorih predsednika sindikalnega odbora podjetja tov. Martina Zajška, šefa poslovne enote ing. Boruta Maistra, predsednika republiškega odbora sindikatov gradbenih delavcev Slovenije tov. Lojzeta Ca-

puđra so tekmovalci odšli na tekmovalna mesta.

V dveh dneh so tekmovalci odigrali 100 različnih tekem. Tekme so bile nadvse zanimive, zato tudi gledalcev ni nikoli manjkalo. Med gledalci na kegljišču smo zasledili tudi tehničnega direktorja ing. Alfreda Petelna, ki je vedno »drukal« za ta »boljše«.

Samo, da nismo zadnji

Kegljaška ekipa centrale je morala letos iz »tehničnih« razlogov kloniti pred zmagovitimi in boljše pripravljenimi ekipami Maribora, Jesenic itd. ter je v skupnem plasmaju dosegla le 5. mesto. To je za kegljaško ekipo centrale, ki je pred leti nastopala v državni reprezentanci, vsekakor hud noraz. Upamo, bo na športnih igrah gradbincev boljše, je dejal kegljaški veteran tovariš Martinšek in res nas ni razočaral.

Razmeroma oster boj med ekipama Maribor in KO Ljubljana se je že nagibal v korist KO Ljubljana, toda po zaslugi letošnjega zmagovalca tovariša Franca Rogača in Jožeta Postružnika se je tekma z razliko 86 podrtih kegljev končala v korist Maribora.

Najboljši tekmovalci so bili: Franc Rogač, Maribor (431 podrtih kegljev), Ivan Praprotnik, Ljubljana (431), Anton Martinšek, Centrala Ljubljana (422).

V ženskih ekipah so bile najboljše Minka Remec, gradbeno vodstvo Ljubljana (410 podrtih kegljev), Francka Erjavec (359), Ljuba Tome (344).

Skupen rezultat:

1. Maribor 513 kegljev
2. KO Ljubljana 427 kegljev
3. Ravne 380 kegljev
4. Celje 372 kegljev
5. Centrala Ljubljana 368 kegljev
6. Jesenice 344 kegljev
7. Maribor II (izven) 404 kegljev

**Kljub vsemu:
1. mesto na ŠIG
v Kopru**

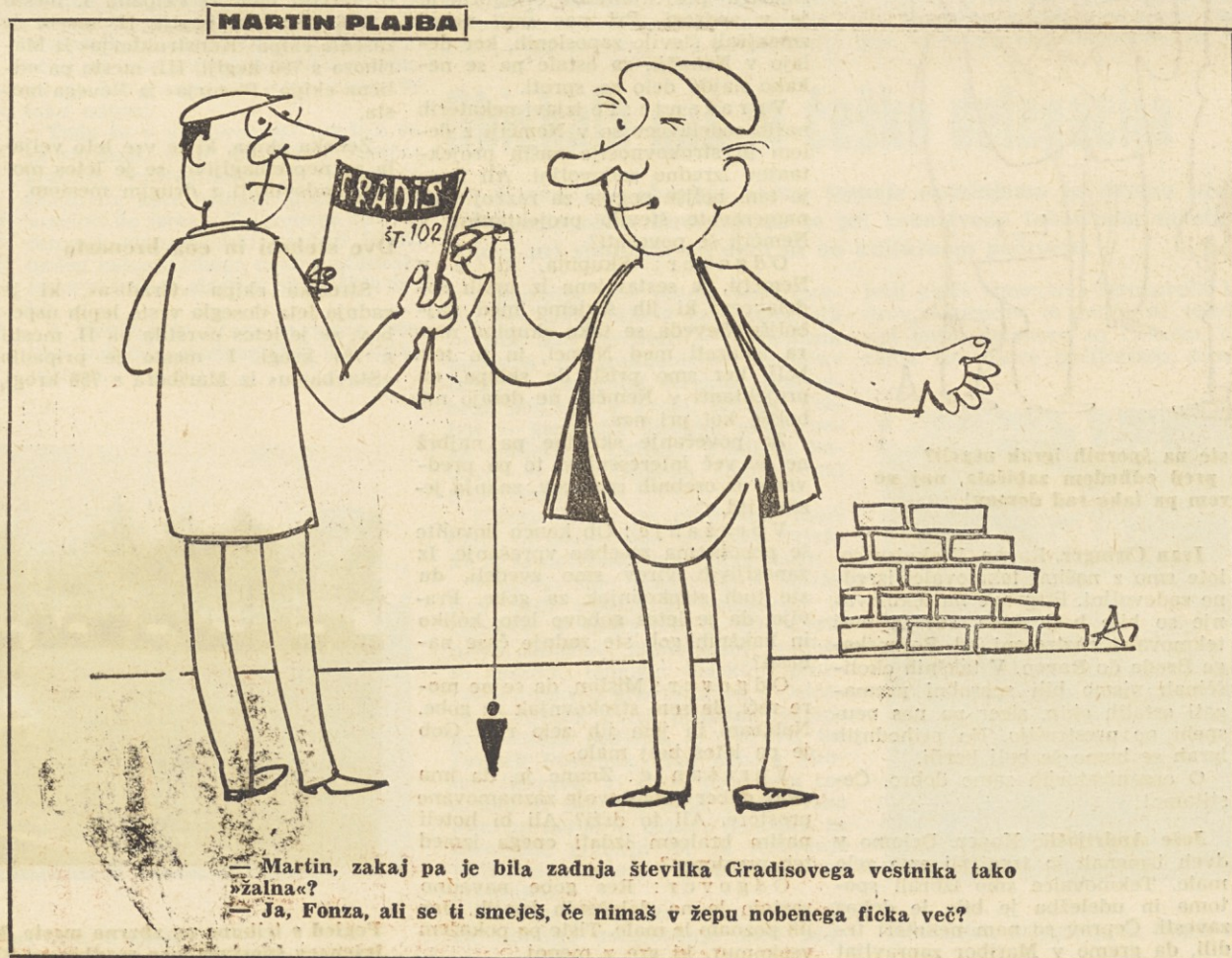
Beri poročilo na 2. strani

jev. Razvili smo posrečen sistem gradnje dvoran. Po tem sistemu so grajena skladišča v Kopru, dalje Teol, Prehrana, »Vozila« v Gorici, projektirajo se skladišča Cinkarne v Celju, delavnice »Indosa« in drugi. Ta sistem bomo še izpopolnili. Po naročilu OGP smo izdelali načrt čisto montažne lope za potrebe kmetijstva. To bodo zelo poceni objekti širine 12 m in poljubne dolžine in pričakujemo, da se bo tega veliko gradilo. Še prej smo razvili sistem montažne gradnje mostov, projektirali smo hmeljske žičnice itd.

Vprašanje: Ze večkrat sem slišal, da projektivni biro v glavnem dela za tuje naročnike. Ali lahko daste kake podatke o obsegu dela za Gradis in za ostale naročnike?

Odgovor: V letošnji realizaciji so študijske naloge udeležene z 10,7

— Martin, zakaj pa je bila zadnja številka Gradisovega vestnika tako »žalna«?

— Ja, Fonza, ali se ti smeješ, če nimaš v žepu nobenega ficka več?

Prisrčen sprejem

Izredna požrtvovalnost

Čudil sem se izredni požrtvovalnosti, kvaliteti in veliki disciplini tekmovalcev v namiznem tenisu. Tako je začel pripovedovati mednarodni sodnik tovariš Rudi Štern. Tovariš Štern je sodil že veliko mednarodnih tekem, zato je njegovo priznanje tekmovalcem tem bolj pomembno. Posebno pohvalo še zaslužijo Vili Fašmoan, ing. Drago Dolenc, ing. Janez Pogačnik ter Anton Strazar iz Maribora.

Skupni rezultat:

1. Maribor 6 točk
2. Centrala 4 točke
3. KO Ljubljana 3 točke

Nastopilo je 6 ekip. Pri ženskah sta bili najboljši Ljubla Tome in Dora Klemenčič, zelo pa se je izkazala tovarišica Marija Volk iz Kopra.

Jesenice vodijo

Balinanje je star šport gradbincev, ki se pojavlja na vseh športnih igrah. »Približi!« »Zbij jo!«. To so bili klici balinarjev. Včasih gre tudi za milimeter. Letos so se posebno dobro izkazali Jeseničani.

Končni vrsti red:

1. Jesenice
2. OGP Ljubljana
3. Ljubljana
4. KO Ljubljana
5. Maribor

Zadetek v črno

Razen znanega ostrostrelca Ludvika Šnajderja so se letos med prvaki pojavila še nova imena. Peter Brdnik, Josip Humek, Ivan Vuckovič, Peter Magdič in drugi. V ženski ekipi pa Marica Langeršek, Marija Remc in Marija Anzeljč.

Strelske ekipe Gradisa so priznane tudi na tekmovalnih zunaj podjetja. Povsod so dosegale lepe uspehe. Mogoče si še kdaj priborijo dostop na svetovno prvenstvo.

Rezultati so bili naslednji:

1. Skofja Loka 809 krogov
2. Maribor 779 krogov
3. Centrala 773 krogov
4. KO Ljubljana 766 krogov

Škoda, da so nas letos Celjani razočarali.

Prporočljiv šport za ženske

Odbojko je sodil mednarodni sodnik Peter Andlovič. Tudi njega smo vprašali za mnenje o tekmovalcih in organizaciji športnih iger.

Odbojka je kolektivni šport in škoda, da ni v gradbeništvu še bolj razvit, je začel tovariš Andlovič. Človek se sprost in razgiba mišice. Posebno je priporočljiva za ženske.

Na letošnjih igrah je bilo odigranih 10 tekem. Ekipa so bile dobro pripravljene, posebno velja to za Mariborčane.

Rezultati so bili naslednji:

1. Maribor 8 točk
2. Ljubljana 6 točk
3. Jesenice 4 točke

Na zelenih poljanah

Letos so se Mariborčani oddolžili Ljubljancem za lanskoletni poraz in tako so mariborski nogometaši prilezli na vrh lestvice. Reprezentanci Ljubljane in Kopra sta se temu krčevito upirali. Toda vsi upi na prvo mesto so šli po vodi. Vse tekme so imele polno gledalcev. Vsak je navijal in bodril svojo ekipo. Vse igre so bile »fair« in potekale brez vsakega incidenta.

Rezultati so bili naslednji:

1. Maribor
2. Ljubljana
3. Koper

Razširimo krog aktivnih športnikov in nadaljujmo s to obliko zdravne in koristne rekreacije!

Lojze Cepuš

Kaj pravijo vodje ekip?

Vlado Čelik, Jesenice. Bilanca športnih zmag naše enote, odkar obstajajo športne prireditve Gradisa, je kar zadovoljiva, posebno če k temu prištevamo še lovorike zimskih športnih iger.

Letos nam je šlo malo slabše, saj smo prejeli le eno »zlato medaljo«. Za trening je bilo malo časa, pa tudi denarja za trening in najemnine nam je zmanjkalo. Šef enote in sploh celotno vodstvo Jesenic nam je šlo na roko in tako smo imeli vso moralno podporo. Po mojem se tudi tu pozna sposobnost posameznih enot. In organizacija v Mariboru? Odlična, zelo smo zadovoljni.

Franc Zupančič, Celje. Zlobni jeziki pravijo, da točk letos nismo dobili, toda zasedli smo častno 6. mesto. Pokazali smo voljo in to je na športnem področju izredno veliko. V šahu smo tolkli centralo in to nam je v veliko zadoščanje.

V Mariboru smo zadovoljni, presrečni. Želimo še več takih prireditev.

denar, so rezultati prav obratni. Res, da so zlati časi za gradbeništvu minili, toda za zdrav šport bodo morala biti še vedno sredstva, če se že hočemo držati pregovora »Zdrav duh v zdravem telesu«.

Z organizacijo smo zelo zadovoljni, vse lahko izrečem samo v superlativih.

Slavko Stanovnik, Skofja Loka. Malo nas je, ali smo čvrsti. Naši strelci vedno zadevajo v črno in to je velik uspeh tekmovalca. Vsaka razvrstitev proti vrhu lestvice nam je dobrodošla. Na tekmovalce bi šle tudi druge ekipe, toda denarja ni. Pri nas gledajo na šport vse preozko. V Mariboru pa smo bili z vsem zelo zadovoljni.

Milan Lovše, OGP. Z našo reprezentanco smo zadovoljni, čeprav ne z rezultati tekmovalca. Treninga smo imeli premalo in obresti so odvisne od vlaganj. V državno reprezentanco ne pridemo, zato smo zadovoljni s tem kar smo dosegli.

Napišite: V Mariboru smo se imeli odlično. Hvala vam!

V boju za višjo produktivnost

Vprašanje: Ali je z reorganizacijo Biroja za projektiranje, študij in razvoj razvoja dejavnost v podjetju res stagnirala?

Odgovor: Z »reorganizacijo« Biroja za projektiranje, študij in razvoj v Biro za projektiranje je ta dejavnost precej stagnirala. Z enkrat le dokončujemo neka prejšnja naročila. Mislim pa, da je bil v okviru te dejavnosti nekaj prav uspešnih stvari, pa je škoda, če tega ne bo več.

Vprašanje: Pravijo, da so v projektivnih birojih največje in najlažje možnosti velikih zaslužkov. Ali je to res? Kakšna je produktivnost dela projektivnega biroja in kakšni so osebni dohodki v primeru s podobnimi biroji v tujini?

Odgovor: Res so zaslužki v projektivni večji kot v operativni in mislim, da bi se operativna morala približati projektivni. Dejansko imajo organizatorji proizvodnje in uspešnejši poslovnih enotah enake prejemke kot projektanti. Mislim, da ne bi smelo biti zadržka, da bi npr. strokovnjaki v kalkulacijah ali pripravi dela itd., kjer se da delo meriti, morali imeti možnost istih prejemkov kot projektanti.

Naš biro je po prejemkih nekako na poprečju projektantskih organizacij v Sloveniji, zaostaja pa za celovito solidnih projektantskih podjetij, čeprav mislimo, da smo po kvaliteti in produktivnosti dela nekje blizu vrha.

Za produktivnost v projektivni nimamo pravih meril. Vem samo, da imamo letos nižje cene, kot prej in da smo imeli lani 37,4% zunanjih sodelavcev, letos pa samo 16%. Zaradi tega tisto, kar piše o naši produktivnosti v analizi osebnih dohodkov od sept. t. l., ki jo je sestavil analitski oddelček centrale, nikakor ne drži.

Vprašanje: Ob uspešnem uveljavljanju gospodarske reforme je prišlo do zmanjšanja investicij in s tem verjetno tudi do zmanjšanja naročil raznih projektov. Na kakšne težave ste naleteli v tem obdobju in kako te težave premagujete?

Odgovor: Dejansko se manj projektira kot prejšnja leta in marsikatera projektantska organizacija je v zadregi. Pri nas smo nekaj zmanjšali število zaposlenih, ker delajo v Nemčiji, za ostale pa se nekoliko najde delo za sproti.

Vprašanje: Po izjavi nekaterih naših sodelavcev so v Nemčiji z delom in strokovnostjo naših projektantov izredno zadovoljni. Ali imajo tam boljše pogoje za razvoj? Ali nameravate število projektantov v Nemčiji še povečati?

Odgovor: Skupina, ki je v Nemčiji, je sestavljena iz takih sodelavcev, ki jih štejemo med najboljše. Seveda se taka skupina mora izkazati med Nemci, in to tem bolj, ker smo prišli do sklepa, da projektanti v Nemčiji ne delajo nič boljše kot pri nas.

Za povečanje skupine pa najbrž ne bo več interesentov, to pa predvsem iz osebnih razlogov, znanja jezika itd.

Vprašanje: Ob koncu dovolite še popolnoma zasebno vprašanje. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da ste tudi strokovnjak za gobe. Pravijo, da je letos gobovo leto, koliko in kakšnih gob ste zadnje čase nabrali?

Odgovor: Mislim, da se ne more reči, da sem strokovnjak za gobe. Nabiram in jem jih zelo rad. Gob je pa letos bolj malo.

Vprašanje: Znano je, da ima vsak dober gobar svoje zaznamovane prostore. Ali to drži? Ali bi hoteli našim bralcem izdati enega izmed teh prostorov?

Odgovor: Res gobe navadno rastejo le na določenih krajih. Jaz jih poznam le malo. Tiste pa pokažem vsakomur, ki gre z menoj.

Celo kolone na športni prireditvi »ŠIG 66«. V povorki sta sedelevali dve godbi na pihala

ŠPORTNE IGRE GRADBINECV SLOVENIJE

Kljub vsemu 1. mesto

Sportne igre gradbincev Slovenije postajajo iz leta v leto vedno večja manifestacija gradbenih delavcev. Tu se srečujejo športniki in delavci iz vse Slovenije in ostra konkurenca na tržišču se preljuje v iskreno tovarštvo. Na letošnjih športnih igrah je sodelovalo 1250 tekmovalcev iz 35 delovnih organizacij. Pohroviteljstvo na letnih športnih igrah je prevzel predsednik skupščine občine Koper Dušan Barbič. Organizacijo pa je prevzelo gradbeno podjetje »Stavbenik«, Izola, s Francem Valantom in Janezom Hambrošem na čelu! Poleg športnikov in stotine drugih delavcev so se te velike športne manifestacije udeležili tudi stari predvojni sindikalni delavci, ki so točno pred 30 leti organizirali uspeh štrajk gradbenih delavcev. Športni manifestaciji je poleg številnih gostov prisostvoval tudi naš glavni direktor ing. Hugo Keržan.

Zlata medalja za kegljače Gradisa

Čeprav na letošnjih športnih igrah razen kegljačev nismo dosegli vrhunskih rezultatov, so se vsi naši tekmovalci v lepi luči postavili pred prebivalce Kopra, ne samo v povorki, kjer so strumno korakali po ulicah Kopra, temveč tudi na tekmovalju v posameznih panogah.

Kljub temu da ima »Gradis« za sabo bogato bilanco zmag, pokalov in pohval, smo letos v marsikateri panogi morali prepustiti prva mesta boljšim nasprotnikom. To naj nam bo v opozorilo, da je treba trenirati skozi celo leto. Končno pa v športu ni mogoče ničesar izsiliti. Vsaka panoga potrebuje svoj čas za razvoj in vse je odvisno od vlaganj, treninga in od razumevanja vodstvenega kadra za šport.

Ker je bila borba za prva mesta v vseh panogah zelo huda, smo zelo veseli zmage naših kegljačev, ki so zasedli med 23 ekipami I. mesto z 816 podrtimi keglji. II. mesto je zasedla ekipa »Konstruktorja« iz Maribora s 790 keglji, III. mesto pa odlična ekipa »Pionirja« iz Novega mesta.

Zenska ekipa, ki je vse leto veljala za nepremagljivo, se je letos morala zadovoljiti z drugim mestom.

Dve srebrni in ena bronasta

Strelska ekipa »Gradisa«, ki je zadnja leta dosegla vrsto lepih uspehov, se je letos uvrstila na II. mesto s 784 krogi. I. mesto je pripadlo »Stavbarju« iz Maribora s 788 krogi,

III. mesto pa »Pionirju« iz Novega mesta s 778 krogi.

II. mesto je zasedla tudi moška ekipa v namiznem tenisu z ing. Dolencem na čelu.

Bronasto medaljo ali III. mesto v nogometu pa je zaslužila mešana ekipa najboljših nogometašev iz vseh edinic. Priznati moramo, da je bila naša ekipa enakovredna tekmeč vsem ostalim ekipam, toda zavedati se moramo, da je žoga okrogla.

V drugih panogah nismo imeli toliko sreče, vendar smo v skupnem plasmaju dosegli največ točk in tako zasedli I. mesto in prejeli prehodni pokal ŠIG 66.

Drugoplasirano podjetje »Pionir« Novo mesto je prejelo pokal pokrovitelja športnih iger. Tretje mesto pa »Ingrad« Celje, ki je osvojilo pokal gradbeništvu Slovenije.

L. Cepuš

»Gradisov vestnik«

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Tonet« Tomska v Ljubljani. — Izhaja mesečno

— Ste merda toliko trenirali, da ste na športnih igrah uspeli?
— Oh, ne! Le moja Katra mi je pred odhodom zabičala, naj ne hedim domov, če ne uspem. Jaz grem pa tako rad domov!

Na šahovskih deskah

Tekmovalce je potekalo brez vsakega incidenta. Ocenjeno je bilo 12 partij. Osebnost sem se v našem kolektivu odlično počutil, tako je ob zaključku tekmovalca napisal sodnik Božo Lukeš.

Letos je pri šahu odpovedala centrala. Glavni igralci so bili »zadržani« in to se je pokazalo pri končni uvrstitvi. Naposled pa nekdo mora izgubiti.

Rezultati so bili naslednji:

1. Ljubljana
2. Ravne
3. Jesenice

Ivan Ciringer, Ravne. V okviru celote smo z našimi tekmovalci izredno zadovoljni. Priprave na tekmovalce so bile bolj slabe, saj so naši tekmovalci raztreseni od Bosanskega Broda do Raven. V takšnih okoliščinah nismo bili sposobni premagati ostalih ekip, sicer pa nas neuspehi ne prestrašijo. Na prihodnjih igrah se bomo še bolj borili.

O organizatorjih samo dobro. Čestitamo!

Jože Andrijašič, Koper. Delamo v dveh izmenah in trenirali smo zelo malo. Tekmovalce smo izbrali spota in udeležba je bila le dokaz zavesti. Čeprav so nam nekateri trdili, da gremo v Maribor zapravljat

Pogled s tribune na zbrano mesto, kjer se je zvrstilo nekaj čez 1300 udeležencev športnih iger gradbincev Slovenije na paradi po koprskih ulicah

Ali čez noč premalo kadrov?

Pretekli mesec so se sestali kadroviki iz vseh poslovnih enot podjetja

ZALOG: Nujno potrebujemo zidarje in tesarje — **SPO:** Strojniki so premalo plačani — **JESENICE:** Zelo rabimo železokrivce — **RAVNE NA KOROŠKEM:** Potrebujemo 30 delavcev, tesarje in železokrivce — **OGP:** Kažejo se ponovne potrebe po delavcih — **CELJE:** Velika fluktuacija nekvalificiranih zaradi prenizkih zaslužkov — **LJUBLJANA:** Potrebujemo še 10 nekvalificiranih delavcev — **MARIBOR:** Potrebujemo še 20 delavcev — **KO MARIBOR:** Z vajenci smo zadovoljni.

Tako so se glasila uvodna poročila kadrovikov na zadnjem sestanku kadrovske službe podjetja.

Ekspanzija zaposlovanja, ki je malo pred reformo dosegla svoj vrh, se je zadnje čase stabilizirala, nedavno pa je nanovo doživela. Res potrebujemo po večini kvalificirane kadre, toda z malo več razumevanja in sodelovanja bi imeli tudi teh kadrov dovolj. Reforma, ki je v bistvu zaprla pot ekstenzivnemu gospodarjenju, je hkrati odprla vrata strokovnosti in izobrazbi. Zato se sprašujemo: Ali si res ne moremo vzgajati dovolj kadra iz lastnih vrst? Kakšne možnosti smo nudili dobrim delavcem glede razvoja in napredovanja? Zakaj pozimi, ko je bilo časa dovolj, nismo poslali na tečaj več tesarjev in železokrivcev? Analizirajmo vzroke fluktuacije in zadeva se bo kmalu razjasnila. Očitki za slabo kadrovsko službo v večini padejo na kadrovika, ki pa dostikrat na kadrovanje in planiranje nima nobenega vpliva.

Metoda ekspanzivnega sprejemanja in odpuščanja delavcev je preživela. Tudi kadre bomo morali bolj načrtno sprejemati in včasih, četudi pod težkimi pogoji, dobre delavce obdržati.

Kot vsaka druga dejavnost zahteva tudi kadrovska služba določeno

sodelovanje, pomoč in razumevanje, predvsem pa take oblike dela, da bo lahko vsak kadrovik v celoti uveljavljal splošna načela kadrovske službe ter enakovredno nastopal na vseh toriščih našega dela. Seveda pa bodo morali tudi naši kadroviki dati vse od sebe, če si bodo hoteli pridobiti splošno zaupanje vodilnega kadra.

Danes, ko doživlja podjetje hitre organizacijske spremembe in ko je tržišče se negotovo, mora biti kadrovik vedno pripravljen hitro ukrepati, kajti le tako bodo zastoji glede kadrov čimmanj občutljivi. S stalnim dopolnilnim izobraževanjem si bomo omogočili hitrejšo premeščanje in večjo uporabnost strokovnih kadrov.

Tudi letos bo organiziranih vrsto tečajev za tesarje, zidarje, železokrivce, buldozeriste itd. Zato so kadroviki sklenili, da bodo že sedaj pričeli s sistematičnim zbiranjem kandidatov. Težaji za prekalifikacijo za priučevanje na delovnem mestu ter za dopolnilno izobraževanje bodo trajali čez vse leto. Pozimi bo teoretični del, poleti pa izobraževanje na delovnem mestu po sistemu, ki je že danes v veljavi na Jesenicah in Škofji Loki.

Na sestanku so pripravljali tudi o perečih stanovanjskih problemih

(Ljubljana, Celje), o prehrani in sploh o skrbi za delavce.

Sestanka se je udeležil tudi sekretar podjetja tovariš Zupančič, ki je med drugim tolmačil nekatere spremembe novega zakona o delovnih razmerjih. Ker v razpravi ni bilo mogoče razčistiti vseh vprašanj, so sklenili, da se bodo še enkrat sestali ter razčistili vrsto nerešenih vprašanj s področja delovne zakonodaje.

L. C.

Vinko Brglez novi šef SPO

Upravni odbor podjetja je na zadnji seji imenoval za šefa obrata SPO tovariša Vinka Brgleza.

Vinko Brglez je bil rojen 30. XII. 1927 na Vrhniki. Študiral je v Ljubljani, ker je končal strojno tehnično šolo.

Leta 1953 se je zaposlil kot strojni referent na Ravnah na Koroškem. Od tu je, kot sam pravi, »prevandral« Slovenijo. Bil je na avto cesti Ljubljana-Zagreb, v Podvelki, v KO Maribor, CGP, skratka tam, kjer ga je klicala dolžnost. Najlepše je bilo na avto cesti, je dejal tovariš Brglez. Delali smo od zore do mraka, pa še »lušno« je bilo.

In načrti za bodoče?

Teh je veliko. Želel bi, da bi se naš obrat (SPO) razvijal do najvišje možne stopnje. Seveda bomo morali še marsikaj spremeniti tako organizacijsko kot glede delitve dohodka in delovne discipline.

Od gradbenikov pa bi želel večje priznanje za naše delo, predvsem pa več načrtnega in planskega dela.

Gradbeništvo nizko akumulativno

S seje predsedstva centralnega odbora sindikata gradincev Jugoslavije

Predsedstvo centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije je pred kratkim razpravljalo o aktualnih problemih v gradbeništvu v tem letu in o možnostih razvoja za leto 1967.

Ugotovili so, da obseg gradbenih del zaostaja za planiranim, čeprav se je vrednostno obseg povečal. Prav tako zaostaja tudi obseg stanovanjske gradnje, o kateri se je na seji sploh največ govorilo.

V prvem polletju je bilo sicer letos dokončanih več stanovanj kot lani, toda število začetih stanovanj se je v tem času zmanjšalo kar za 10.000. Glavni vzroki so: nerešeno kreditiranje proizvajalcev in kupcev stanovanj, drago in dolgotrajno urejanje in pripravljanje zemljišč ter visoke cene komunalnih del.

Obisk iz ZDA

Nedavno si je naše podjetje ogledala posebna skupina strokovnjakov za varnost iz Amerike.

Delegacijo so sestavljali: Richard L. Conn, dipl. filozof, direktor urada za mednarodna delavska vprašanja iz Washingtona.

Walter S. Worthington, dipl. ing. iz Cincinnatija, Ohio.

Raymond D. Harvey, dipl. ing., svetnik za varnost pri delu za industrijo USA.

Anne S. Kahl, dipl. ekonomist iz Washingtona.

Ameriški strokovnjaki so se predvsem zanimali za tanje in razvoj varnostne službe v podjetju. O delu varnostne službe v podjetju so se zelo pohvalno izrazili.

Pogovora so se udeležili tudi ing. Kavs, ing. Vasle ter šef varnostne službe podjetja tovariš Janez Skofic.

Zvezni organ našega sindikata bo posebno aktiven v reševanju problema kreditiranja.

Govori se tudi, da je zastoj v stanovanjski gradnji nastal zaradi (pretirano) visokih cen stanovanj. Cene gradbenih podjetij pa da so visoke zaradi nizke produktivnosti. Poglejmo resnici v obraz malo bliže.

1. Gradbeništvo je še vedno nizko akumulativna veja gospodarstva. To pomeni, da je naš dohodek v realizaciji še vedno manjši kot v industriji. Dalje, da so naši OD v dohodku prav tako manjši kot v industriji in da so naši OD in skladi tudi absolutno manjši od enega zaposlenega kot v industriji. Te trditve veljajo tudi, če upoštevamo kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

2. Če primerjamo pokazovalec produktivnosti, tj. ure na 1 m² stanovanjske površine pri nas in v tujini, vidimo, da obstaja razlika nam v slabšo. Vendar obstaja hkrati še večja razlika, če primerjamo naše ure z urami, ki jih porabijo v tujini za proizvodnjo enega avtomobila (to velja za vso industrijo), televizorja, ali pa kilograma žita, litra mleka in tako naprej.

Toda če v stanovanjski gradnji še zaostajamo, tega ni več v mostogradnji, hidrogradnji in sploh v gradnjah, kjer prihaja gradbeništvo v celoti do izraza. To pomeni, da moramo v stanovanjski gradnji iskati (poleg industrijskega načina gradnje) rezerve v času zlasti v obrtniških delih.

3. Končno je prav, če vemo, koliko sodeluje gradbeništvo pri investicijah.

Nič več in nič manj kot 0,6 % vseh investicij ali stokrat manj kot industrija. Kje bi najbrž že bili, če bi se tako širili in izpopolnjevali kot industrija? In zakaj se ne? Najbrž je nizka akumulacija glavni vzrok temu. Pravimo, da se vrtimo v začarnem krogu. Zaradi nizke akumulativnosti je malo razpoložljivega denarja. Zato ne moremo veliko investirati v modernizacijo, kar vsekakor precej vpliva na nizko akumulativnost. Nekateri pa pravijo, da je tudi družbeno gledanje na gradbeništvo — z vidika gospodarstva — prej kot slej mačehovsko.

Morda res, pa čeprav v poreformski dobi ali pa prav zato.

Nazadnje je predsedstvo razpravljalo o aktivnosti sindikata po brionskem plenumu CK ZKJ. S tem v zvezi opozarja naš strokovni sindikat vse svoje podružnice, naj bodo bolj aktivne tako glede priprav na letne konference, kot glede priprav na drugo konferenco samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo prihodnj. leto.

Zlasti pa naj bi sindikalne organizacije skrbale za stalno izpopolnjevanje delitve po delovnih enotah. V ta namen bo konec septembra posebna plenarna seja centralnega odbora, o kateri bomo tudi mi poročali.

Obiskala nas je češka delegacija

V zadnjem obdobju vedno tesneje sodelujemo in iščemo vezi s Češkoslovaško. Povezujemo se pri znanstveno tehničnem sodelovanju, pri sindikalnem delu in na kulturnem področju.

V podjetju smo zadnje čase sprejeli dve delegaciji. V prvi delegaciji so bili Jan Rychtar — namestnik ministra za gradbeništvo, Jaroslav Gros — generalni direktor gradbenega podjetja v Pragi, Eduard Foltyn — generalni direktor gradbenega podjetja v Ostravi, Vladimír Sedovič — šef oddelka (tehničnega) SNR Bratislava.

Delegacija se je predvsem zanimala za znanstveno tehnične dosežke in za delavsko samoupravljanje.

Prisrčno smo pozdravili v kolektivu tudi sindikalno delegacijo iz Ostrave. V delegaciji so bili Cvrtnišek Miloslav, diplomirani gradbeni inženir, tehnični direktor generalne direkcije gradbeništva v Ostravi, František Vrzal, direktor večjega gradbenega podjetja iz Ostrave, ter Zdenek Pastrnak, član odbora »Roha« Ostrava. Ti so se predvsem zanimali za izobraževanje, za delavsko samoupravljanje, delitev dohodka, za montažno gradnjo ter za reševanje kulturno-socialnih problemov na gradbišču.

Obe delegaciji sta se zanimali še za tesnejše sodelovanje med pod-

GRADNJA IN VREME

Pred pričetkom kakšnega važnejšega dela se na gradbiščih sprašujemo, kakšno bo vreme, ali bo deževno, ali bo ponoči zmrzvalo, ali bodo nevihte in plove onemogočile zemeljska dela in podobno. Poznavanje vremenske situacije bo omogočilo gradbišču, da organizira in vodi delo tako, da ne bodo nastopile motnje pri delu ali celo škoda pri že gotovih delih.

Pri meteoroloških postajah lahko vedno dobimo potrebne podatke, ki jih delimo v dve vrsti:

1. Podatke, ki predvidevajo vreme za nekaj časa vnaprej in ki so važni za vodje gradbenih del posebno še takrat, ko nam ti podatki služijo za to, da pravočasno zaščitimo npr. beton pred vročino ali mrazom ali da zavarujemo gradbene stroje pred vplivom hudega vetra (npr. da zasidramo žerjav pred nevihto);

2. podatke, ki nam povedo vreme za že pretečena leta in ki so lahko koristni, ko pripravljamo plan gradnje.

Ena glavnih skrbi vodje gradbišča je dnevno vodenje gradbenih del na prevzeti stavbi. To pa je tesno povezano z vremenom. Veter, dež, sneg, megla in predvsem led ogrožajo napredovanje del; led pa pogostokrat uniči to, kar je bilo že zgrajeno. Vodja gradbenih del mora poznati vremenske razmere v prihodnjih dneh. Ne gre za to, da posluša radijsko vremensko napoved, ki je le splošna, vodja gradbenih del potrebuje točno napoved za tisto območje, ki ga interesira. Te podrobnejše podatke pa lahko dobi le pri meteoroloških postajah.

V vsakem primeru je v interesu vodje gradbenih del, da meteorološki postaji razloži svoj poseben problem, ki ga zanima ter da pri tem misli na možen vpliv več meteoroloških fenomenov. Kot na primer: hladno in zelo vetrovno vreme (mrzla burja) je dostikrat mnogo bolj neugodna za betoniranje kot pa nekoliko hladnejše vreme brez vetra.

Kakršni koli bodo že podatki, ki jih bo vodja gradbenih del dobil od meteorološke postaje, le-ta ne sme pri tem pozabiti na to, da je tedenska ali celo mesečna napoved vremena vnaprej še vedno negotova.

Koristnost vremenskih podatkov naj pokažejo naslednji primeri:

Betonirati je treba zahtevno železobetonsko konstrukcijo neprekinjeno dva dni in ta čas mora biti vreme tako, da ne bo dežja ali da ne bo zmrzovalo. V negotovem obdobju leta, ko se vreme hitro spreminja, bo meteorološka postaja lahko predvidela čas ki bo najprimernejši za predvideno delo.

Zemeljska dela v ilovici se lahko pravilno izvršijo le v suhem vremenu, ker mokre ilovice ne moremo komprimirati. Na podlagi meteoroloških podatkov lahko izberemo najugodnejši čas za zemeljska dela, s čimer se izognemo prevelikim zastojem, ki bi nastali zaradi dežja in nato zaradi sušenja razkopanega materiala.

V krajih z močnimi vetrovi, npr. z burjo, imamo lahko neprilike pri montažnih gradnjah zaradi vetra. Meteorološka postaja nam bo povedala, kdaj lahko pričakujemo ugodnejše vreme.

85 mladincev - članov PZ

Razveseljivo delo Počitniške zveze Gradisa

Razveselila nas je vest, da so »Gradisovi« mladinci, člani Počitniške zveze v letošnjem letu tako aktivni. Zato rade volje objavljamo članek tovariša Ernesta Jazbinška.

Počitniška zveza Gradisa je bila ustanovljena šele marca letos. Smo zelo aktivni, do sedaj smo organizirali vrsto izletov v občini, tako da nas postavljajo na prvo mesto. Od marca dalje smo organizirali 16 samostojnih izletov s 430 udeleženci.

Izlete smo prirejali v različne kraje naše ožje in širše domovine. Tako smo bili že v Logarski dolini, na Zelenici, največkrat pa na morju. Zadnji večji izlet pa je bil na Plitvička jezera. Izlet je bil organiziran v dneh 20. in 21. avgusta. Prosta sobota nam je prišla kot nalašč, poleg tega pa nam je ustreglo še lepo vreme.

Pot do Plitvičkih jezer je zanimiva. Verjetno ni bilo med nami nikogar, ki bi mu bilo dolgočasno ob po-

gledu na čudovite Gorjance, Belo krajino in slikovite hrvaške vasi, ki spremljajo vso pot. Na cilju »Plitvičkih jezer« pa nismo našli besed, da bi si vedeli opisati čudovite vtise, lepoto slapov in neverjetno čisto modrino jezerske vode.

Ogledali smo si vsa jezera, katera so pri nekaterih sprožila pravo fotografsko mrzlico.

Hrano in prenočišče smo imeli v domu »Počitniške zveze«, in sicer za ceno okoli 1400 din.

V nedeljo smo se kopali, po kosilu pa se preko Velebita, Senja, Novega Vinodolskega in Reke vrnili v Ljubljano. V Novem Vinodolskem smo si mimogrede privoščili urico prijetnega kopanja.

Izlet je bil tako prijeten, da mislim, da ga noben udeleženec ne bo tako kmalu pozabil.

In kakšne načrte imamo za naprej?

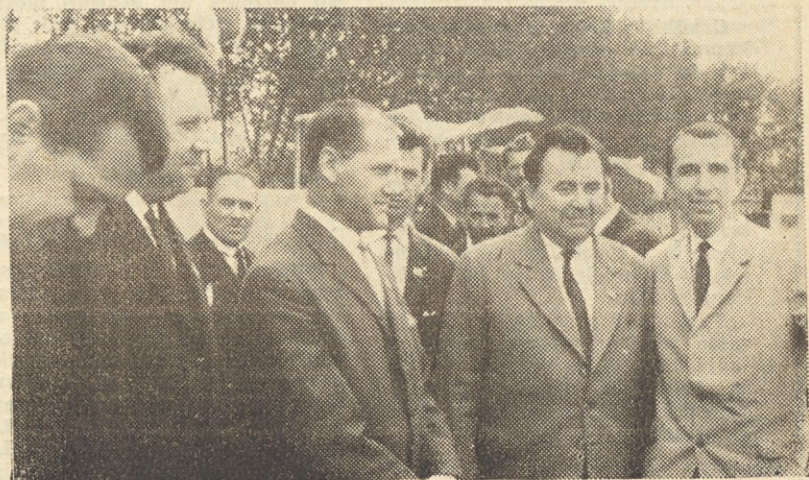
Načrtov nikakor ne manjka: Pohorje, Bizeljsko, Slovenske gorice. To so kraji, ki si jih do zime nameravamo še ogledati, vmes pa skočiti še kam bliže.

Pozimi pa veselo v hribe na smučišča, katerih ima naša lepa »dežela Kranjska« res dovolj.

Ernest Jazbinšek

Pogovor s strokovnjaki za varnost pri delu iz ZDA

Sindikalna delegacija iz ČSSR na obisku v našem podjetju

Vprezimo vse konjske moči

(Nadaljevanje)

V septembrski številki našega vestnika povedane misli ne bi bile popolne, če jih ne bi logično nadalje razvijali. Tudi analitska služba podjetja namreč ni samo ugotavljala, nakazala je tudi, kaj vse bi bilo treba storiti, da bi se položaj spremenil v korist boljšega gospodarjenja.

Ko to omenjam, mislim pri tem, da bi z uspešnejšim delom strojniki ustvarili pogoje za razdeljevanje večjih osebnih dohodkov. Ta služba je tudi ugotovila in potrdila, da bi v poprečju vsak stroj v letu moral izvršiti vsaj 1450 do 1500 obratovanih ur, da bi tako »zaslužil« kvoto, ki je potrebna, da bi lahko dobro gospodarili. Seveda bi v vsaki obratovni uri moral biti dosežen minimalni efekt, predviden za tovrstno delo. Mimogrede naj omenim, da so v minulih letih poprečno stroji naredili po 1375 leta 1963, 1391 v letu 1964 in 1332 v letu 1965 obratovanih ur.

Zakaj tako malo, ko vendar poprečni delavec naredi poprečno 1950 ur letno, in bi prej pričakovali, da bodo stroji v večinskem in nadurnem delu naredili več obratovanih ur? Ali je torej postavljena zahteva realna in dosegljiva? Osebo menim, da je in da mora biti, pa četudi se danes že giblje poprečna vrednost naših strojev med 48–52 %. Kako to doseči? Gotovo je, da z drugačnim načinom dela, kot pa je bil v navadi doslej, sicer ne bi govorili o problematiki naše strojne operative!

V prvi vrsti bi moral biti strojnik tesneje navezan na določeni stroj, kot bi, denimo, bil njegova last. Strojnik se bodo morali končno le »preleviti« v buldozeriste, bageriste, skreperiste, valjariste itd. To je, postati bodo morali specialisti, pa ne le v spoznavanju stroja, temveč predvsem, kaj vse lahko iz njega »iztisnejo«, kakšen efekt je možno z določenim strojem doseči. Osnovni in končni namen naše strojne operative morajo ostati gradbena dela s stroji. Zato buldozerist mora znati opravljati z buldozerjem zemeljska dela v vseh razmerah in načinih, ki se pojavljajo v naši vsakdanji praksi, pa čeprav obstajajo različne vrste in tipi buldozerjev.

Razumljivo je torej, da ne more nekdo postati že popoln buldozerist, če je le uspešno končal šolo za strojnika in se šele kratek čas vadil na stroju. Zato so potrebni čas, vaja, delo v različnih pogojih in vzporedno tudi instruktáža. Za določeno minimalno izurjenost je nekemu potrebno manj, drugemu zopet več časa, tako kot pri vsakemu poklicu. Šola daje le tiste okvire, ki jih pa z delom v življenju dopolnjujemo. Buldozerist ni torej manj vreden poklic kot katerikoli drugi in ni načeloma odskočna deska za druge poklice ali za

prehod na druge vrste strojev. Vse to povem zato, ker obstaja neka praksa prehoda na neke »višje stopnje strojev«, kar pa povzroča neutrjeno specializiranost, manjši efekt. Posledica pa je nižji zaslužek in nezadovoljstvo. Nezadovoljen strojnik pa ni nikoli dosegel velikih uspehov.

Najprimerjam to z nekim poklicem, na primer v poljedelstvu. Traktorist v poljedelstvu mora biti v prvi vrsti več poljedeljski delavec in mora popolnoma obvladati to tehnologijo. Sicer bo oral, okopal in zasipaval, pa vendar slabo žel. Namen celotnega dela pa je bil, da bi dobro in obilno žel. Stroj je torej le pripomoček za doseg večjega učinka. Iz njega je torej potrebno iztisniti vse, kar je za delo sposobnega. Vse govori torej za to, da mora biti strojnik — buldozerist vezan le na svoj stroj, bagerist na svoj bager itd., ker bo le tako videl v njem to, kar mu daje večji osebni dohodek, če ga dobro vpreže.

Razumljivo je tudi, da se vsaka stvar rabi in obrabi. Z dobrim ali boljšim vzdrževanjem se počasneje obrabi, pa četudi stroj polno dela. Dobro in predvsem pravilno vzdrževanje stroja je drug tak odločilni faktor, ki omogoča, da bomo s strojem opravili predvideno kvoto obratovanih ur. Človeško je popolnoma razumljivo, da se je težko po končanem 8-urnem pa tudi 10-urnem delovniku skoncentrirati na skrben pregled vseh tistih mest, kjer se pojavljajo prve hibe ali močnejše obrabe. Pa vendar je nujno potrebno pregledati in po potrebi priviti dele in maticе, natisniti mast v mazalnice, posebno tiste, katerih kanali vodijo v občutljiva mesta, pogledati olje, ugotoviti število obratnih ur pri istem olju, pogledati hladilno vodo, v vročih poletnih dneh pogledati tudi akumulator.

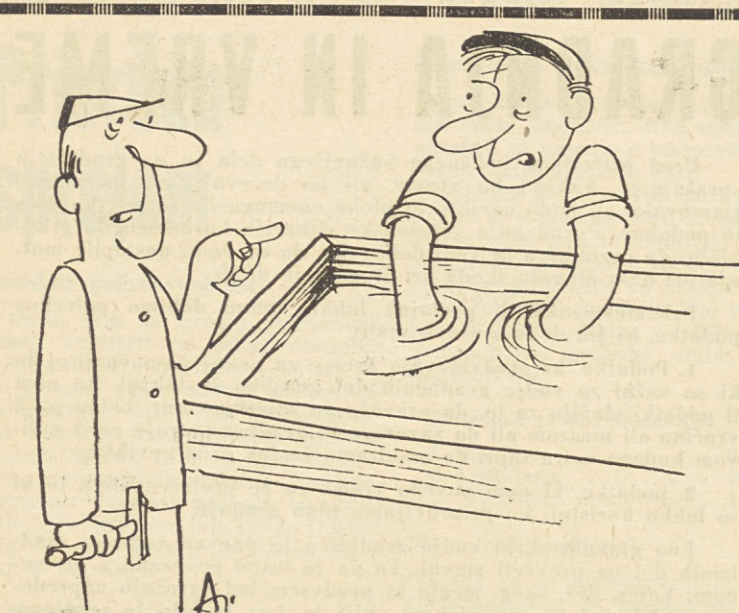
Kaj vse je treba, predvsem pa kje in ob kakšnem času je potrebno vse to pogledati, je predpisala strojna služba in zato bo kljub vsej utrujenosti potrebno najti čas in razumevanje. Če ne po delu, pa pred pričetkom dela! Tega pa ne bomo delali samo zato, da bi si strojnik zabeležil uro priprave, ampak zato, da bi s strojem izvršili predvideno obratovno kvoto ur v letu. V spominu imam primere, da je bilo izgubljenih po 10 ur in več ur sama zato, ker buldozerist ni imel rezervnih jeklenih vrvi ali pa rezervnega klinastega jermena za ventilator. Ni namen teh vrstic pregledati starih napak in težav, ampak le opozoriti tiste, ki pozabljajo, predvsem pa tisto strojno tehnično osebo, ki mora periodično spremljati, kako stroje vzdržujejo in tako že vedeti, komu lahko, komu pa za nobeno ceno ne moreš zaupati stroja, ki velja 20 ali pa celo 40 milijonov dinarjev.

Mislim in trdim, da je prav slabo vzdrževanje vzrok tolikim okvaram in popravilom.

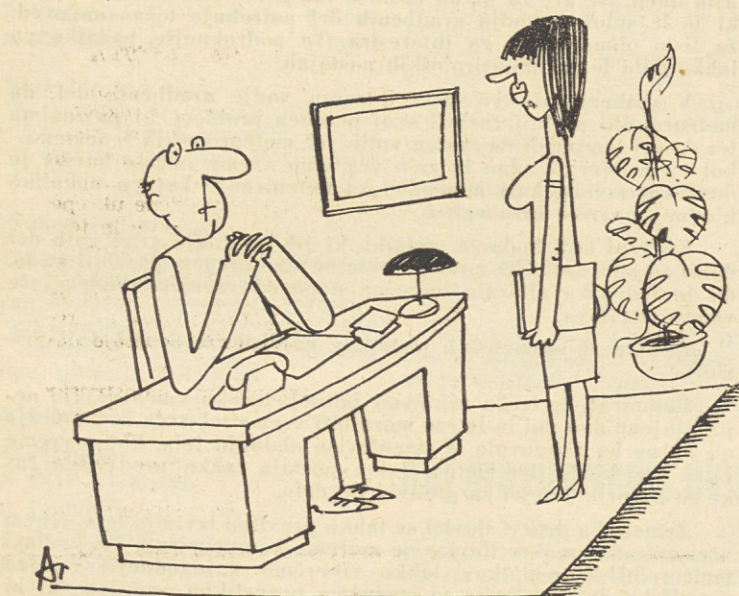
V spomin mi prihaja slabo vzdrževanje žerjavov na dvorišču SPO ob koncu lanskega leta. Vsakomur je znano, da je žerjav nezamenljiv pomočnik na gradbišču, saj opravlja vse vertikalne in dobršen del horizontalnih transportov. Delati mora brezhibno, sicer je verzična reakcija zastojev pri delu. Pri žerjavu so bistveni elektromotorji in stikala s kabelskimi povezavami. Če se vse to navlaži, je kaj hitro konec dela. Nobeden še tako verziran električar ne more kaj prida pomagati. Vse mora biti narejeno, sicer je lahko še smrtno nevarno. Žerjavi so pa ležali na dežju in v megli dan na dan, pri nas pa ne manjka ne megle ne dežja. Je potem kaj čudnega, če so potem, ko so bili montirani na gradbišču, tudi naprej stali in v decembru in januarju delali komaj po eno tretjino tistega, kar naj bi delali? Kolikšna je bila škoda zaradi izpada proizvodnje in kolikšna zaradi popravil, zamenjave celih elementov itd. In verjetno tako ni bilo lani prvič in tudi ne le na dvorišču SPO. Sedaj je zgrajen nadstrešek. Prav je, da pride pod streho vse, kar je občutljivega za vlago. Mislim, da v prvi vrsti to, kar predstavlja večjo vrednost. Skrb za vzdrževanje stroja ne sme prenehati takrat, ko stroj ne dela, zanj mora neposredno skrbeti tisti, ki mu je že in bo v bodoče omogočil rezati večji kos kruha. Neredko se slišijo očitki, češ pri drugem podjetju boljše zaslužijo, pri privatniku pa še boljše. Taki očitki so seveda namenjeni samo vodilnim, češ njihova nesposobnost je ovira za nizke dohodke, neradi pa priznajo tudi sami sebi nizko produktivnost, ki pa je poglavitni vzrok za nizke dohodke.

Omenil sem že, da je najmanjši zastoj stroja na gradbišču tudi sicer takoj viden. Zastoj stroja pa je, hoteli to ali ne, tudi vsaj tih očitke strojniku, češ kaj je delal. Seveda je pogosto tak očitek popolnoma krivičen, ker za okvaro stroja ni vedno kriv strojnik. Naš SPO pri sedanjih organizacijski obliki nima osnovnih pogojev, da bi zastoj eliminiral hitro in učinkovito. Celotno vozilo z rezervnimi deli, primernim orodjem in seveda tudi mehanikom je v »eni organizacijski enoti«, torej, ki je sicer vedno pripravljena pomagati, vendar ima svoj interes in račun. Naša stvarnost je pač taka, da se sicer veliko govori in piše o potrebi po koordinaciji in kooperaciji, neposredno pa vsak vidi le samega sebe in svojo enoto.

V mislih imam primer, ki se je zgodil še v letu 1957 na gradbišču avtoceste v Krškem, ko se je nekemu zasebnemu prevozniku zlomil zadnji avtomost s polosjo, poškodoval diferencial in dogodilo še druge poškodbe. Ze samo vozilo je bilo sestavljeno iz delov treh, štirih avtomobilov raznih znamk, samih »originalnih« delov. Po naših kriterijih bi vozilo pri priči odpisali, saj ni (Nadaljevanje na 5. strani)

— Miha, pozabi že vendar, da si bil nekoč pek in ne mešaj malte kot testo!

— Ali znate ravnati z bilanco?
— Z bilanco? Seveda, saj se vendar vozim s kolesom v službo!

Finančna služba v hudem boju za denar — Skoraj bi res potrebovali takšen »idealni« pripomoček

Kumulativna realizacija za obdobje januar-avgust 1966 ni dosegla planirane višine, čeprav je realizacija v primerjavi s prejšnjim mesecem narasla.

A. Uspeh podjetja

V avgustu je podjetje kot celota izvršilo mesečni kumulativni plan s 94,3 %, kar je za 2,1 % manj kot prejšnji mesec. Gradbenih del je v primerjavi s prejšnjim mesecem izvršenih — 1 % (95,8 %), medtem ko je pokazovalec obrtniških del še slabši: 87,1 % (—2,6 % v primerjavi s prejšnjim mesecem).

Sorazmerno z mesečnim kumulativnim planom ni dosežen tudi odstotek letnega plana in je v celoti za 3,5 % pod planirano višino skupnih del, gradbenega dela — 2,6 % in obrtniška dela — 8,0 %.

B. Uspeh gradbenih PE

Gradbišča kot celota so izvršila kumulativni mesečni plan s 94,4 %, kar je v primerjavi s prejšnjim mesecem za 3,2 % slabše. Najslabše je pri obrtniških delih (—7,5 %), medtem ko je pri gradbenih delih odstop manjši (—1,7 %).

Skupni mesečni plan (gradbena in obrtniška dela) so med gradbenimi PE dosegli samo na Jesenicah in v Kopru, najnižji odstotek pa je zabeležen pri PE Ljubljana okolica.

V prvih 8 mesecih so dosegli samo polovico letnega načrta v Celju (50,9 %), na Ravnah (50,3 %) in Ljubljana okolica (50,8 %). Največji odstotek izvršitve plana pa prikazuje PE Koper (80,9 %).

C. Uspeh obratov

Obrati kot celota so skupni mesečni plan dosegli s 93,9 % in je

Planski barometer za avgust 1966

isti odstotek kot prejšnji mesec. Obrtniška dela obratov (tuje storitve) so zelo v zaostanku (—45,9 %), ker se je zmanjšal obseg del. Tudi v avgustu so nad planom v KO Ljubljana in LO Škofja Loka. Pri realizaciji lastnih del so presegli plan še v Projektivnem biroju.

D. Produktivnost in efektivne ure

Produktivnost je v celoti dosežena (+7,4 %), ker so gradbene PE presegle produktivnost za 11,7 %, medtem ko obrati kot celota planirane produktivnosti niso dosegli (—2,3 %). Pod planirano produktivnostjo so PE Celje, Ravnice, SPO, KO Maribor in LO Škofja Loka. Čeprav izkazuje LO Škofja Loka presežek realizacije, vpliva na nižjo produktivnost presežek izvršenih efektivnih ur (+4,7 %).

A. Gradbišča

Planski pokazatelji

		«Grad.s»	Gradbene PE skup.	Ljublj.	Marib.	Celje	Jes.	Ravnice	Lj. okol.	Koper
Realizacija za januar-avgust	Skupna dela	94,3	94,4	97,4	90,8	91,5	102,8	91,4	77,4	122,1
	gradbena dela	95,8	96,6	98,5	91,7	90,8	97,2	92,6	90,6	126,6
	obrtiška dela	87,1	87,8	92,8	86,8	93,3	120,4	87,5	59,5	100,7
Letni plan a) skupna dela	plan v %	61,2	61,4	60,3	62,0	55,7	64,5	55,0	65,7	66,3
	realizacija v %	67,7	58,0	58,7	56,3	50,9	66,3	50,3	50,8	80,9
	+ ali —	—3,5	—3,4	—1,6	—5,7	—4,8	41,8	—4,7	—14,9	+14,6
b) gradbena dela	plan v %	61,1	66,3	61,0	62,0	55,2	65,0	55,9	62,4	66,3
	realizacija v %	58,5	8,9	60,1	56,8	50,1	63,2	51,9	56,5	83,9
	+ ali —	—2,6	+17,6	—0,9	—5,2	—5,1	—1,8	—4,8	—5,9	+17,6
c) obrtniška dela	plan v %	61,6	61,7	57,5	62,0	57,0	63,0	52,9	70,9	66,3
	realizacija	53,6	54,1	53,3	53,8	53,2	75,9	46,3	42,2	66,7
	+ ali —	—8,0	—7,6	—4,2	—8,2	—3,8	+12,9	—6,6	—28,7	+0,4
Produktivnost januar-avgust	plan	16,53	14,12	14,70	14,30	11,03	14,16	12,55	14,80	18,38
	realizacija	17,76	15,77	17,07	17,96	10,31	15,30	12,10	15,02	22,68
	%	107,4	111,7	116,1	125,6	93,5	108,1	96,4	101,5	123,4
Efektivne ure januar-avgust	plan v %	62,7	62,5	62,1	62,0	65,0	63,0	61,9	59,3	66,2
	realizacija v %	55,9	54,1	52,7	45,2	63,1	56,7	59,6	53,4	68,0
	+ ali —	—6,8	—8,4	—9,4	—16,8	—1,9	—6,3	—2,3	—6,4	+1,8

B. Obrati

Planski pokazatelji	Obrati skupaj	SPO	KO Ljubljane	KO Maribor	LO Šk. Loka	OGP	Projektivni biro
Realizacija za januar-avgust	Skupna dela	93,9	87,4	102,6	92,7	101,1	91,1
	gradbena dela	94,4	87,4	102,6	92,7	102,2	105,7
	obrtiška dela	54,1	—	—	—	63,2	48,8
Letni plan	plan v %	60,7	62,0	58,9	60,0	63,9	72,1
	realizacija v %	57,0	54,2	60,5	55,6	64,6	65,7
	+ ali —	—3,7	—7,8	+1,6	+4,4	+0,7	—6,4
Produktivnost januar-avgust	realizacija	23,29	28,37	22,40	22,87	19,95	21,80
	plan	22,76	24,55	24,36	21,16	19,60	23,21
	%	97,7	86,5	108,8	92,5	98,2	106,5
Efektivne ure	plan v %	63,4	65,9	63,0	59,0	63,8	63,7
	realizacija v %	61,2	66,6	59,4	59,1	66,5	62,2
	+ ali —	—2,2	0,7	—3,6	+0,1	+2,6	+0,4

Naloge civilne zaščite ter varstva pred elementarnimi nesrečami

Kaj pravi referentka za civilno zaščito tovarišica Nuša Piškurjeva

Pogostne elementarne in druge množične nesreče povzročajo v naši republici kot tudi drugod veliko gmotno škodo. V nekaterih primerih pa so zahtevale tudi človeška življenja.

Varstvo pred naravnimi in drugimi množičnimi nesrečami je namreč bilo doslej pri nas zapostavljeno in šele zadnja leta se pod vplivom katastrof, ki so nas prizadele, obravnavajo z večjo resnostjo.

Z organizacijo civilne zaščite pa je več ali manj podobno, vendar s to razliko, da je le-ta bila pri nas organizirana že nekaj let po vojni, in sicer pod takratnim nazivom »protiletalska zaščita« (PAZ).

Naloga PAZ pa je bila predvsem reševanje ljudi in nudenje prve pomoči ob zračnih napadih v vojni. Toda letalska in druga vojna tehnika je v zadnjih letih toliko napredovala, da je tedanja organizacija zaščite zastarela in v primeru potrebe ne bi bila kos nalogam.

Preprečevanje nesreč kakor tudi zmanjšanje njihovih posledic pa ni dolžnost samo posameznega organa ali ustanove, ampak so v organizaciji civilne zaščite dolžni sodelovati upravni organi, ustanove, zavodi, ožje družbeno-politične skupnosti, predvsem pa delovne in druge organizacije in seveda vsak posameznik.

Za uspešno izvajanje potrebnih ukrepov in nalog v zvezi z organizacijo zaščite kot tudi ob sami nesreči pa je potrebno, da je širša javnost tudi s temi ukrepi, organizacijo in nalogami seznanjena.

V tem članku sicer ni mogoče obdelati vseh vprašanj, ki bi bralce zanimala, vendar je namen, da se organizacija in naloge civilne zaščite oz. varstva pred elementarnimi nesrečami vsaj načelno prikaže. Da bo razumnejše, se spomnim na nekaj hujših nesreč v zadnjem času.

Ena najtežjih nesreč v zadnjem času je vsekakor potres v Skopju leta 1963, katerega posledice so dobro poznane. Pred tem potresom v Makarski, nato v Slavovskem Brodu 1964. leta in nekajkrat v Litiji, ki se je čutil tudi v Ljubljani. Območje Ljubljane in Ljubljanske kotline v širšem smislu, ki vključuje Kamnik, Kranj in Škofjo Loko, je namreč na potresnem območju, kjer je maksimalna možnost potresa IX^oMCS (Mecali-Cancani-Sibergove) lestvice.

Potres je sicer lahko najhujša nesreča s katastrofalnimi posledicami, vendar spadata poplave med najpogost-

nejše in najboljše elementarne neizgode. To dejstvo potrjuje podatek, da je v Sloveniji ca. 900 km² oziroma približno 5% poplavnega območja od celotne površine. Škoda, ki jo povzročajo poplave, je zelo velika, saj znaša v zanjih desetih letih ca. 44 milijard S dinarjev.

Upoštevati je treba, da tudi ostale nesreče, kot so požari, težje prometne in druge nesreče, povzročajo določeno škodo. Konkretna primera za to sta: železniška prometna nesreča pri Zidanem mostu novembra 1965, ki je poleg 9 človeških življenj povzročila tudi gmotno škodo, in železniška nesreča pri Splitu s 30 žrtvami zraven materialne škode.

Razumljivo je, da navedene nesreče ne povzročajo škode samo izven delovnih organizacij, ampak so le-te ravno tako prizadete. Primer za to je nekaj podjetij v Kranju, Ljubljani, Celju, Mariboru, Brežicah in drugod, kjer so podjetja imela veliko materialno škodo, povzročeno od poplav, posebno pa v 1964. in 1965. letu.

Kar se tiče požara kot elementarne nesreče, ki je najpogostejše povzročitelj škode in je zato tudi najbolj poznan, ga glede na to ne bi podrobno obravnavali.

Zaradi ilustracije je prikazan približen pregled škode, ki so jo v Sloveniji v zadnjih 10 letih povzročile elementarne in druge hude nesreče:

Vrsta nesreče	Škoda izražena v S dinarjih
Potresi	919.140.000
Poplave	44.285.626.000
Večji požari	2.042.253.000
Zemeljski plazovi	573.159.000
Ostale nesreče	56.600.000
Skupaj	47.876.778.000

V gornjem znesku ni upoštevana škoda, povzročena od neurij, toče in vetra.

Iz nekaj na kratko navedenih vrst nesreč in povzročenih škod lahko bralec sam sklepa in ugotovi širino nalog in potrebo po organizaciji civilne zaščite v delovni organizaciji kot tudi zunaj nje. Namen in naloga delovanja civilne zaščite oziroma varstva pred elementarnimi

nesrečami je namreč izvajanje potrebnih ukrepov, da do nesreče sploh ne pride, če pa do nje pride, naj bi z dobro organizacijo in hitrim ter pravičnim ukrepanjem dosegle zmanjšanje gmotne škode, predvsem pa človeških žrtv na najmanjšo možno mero.

Predpogoj za hitro in uspešno ukrepanje ob kakršni koli hujši nesreči pa je vsekakor dobro postavljena in pravočasno pripravljena organizacija civilne zaščite.

Ker je delovna organizacija poglavitni faktor, kjer je potreba po dobro postavljeni in naprej pripravljeno organizaciji civilne zaščite največja, kajti ravno v njej je zbrano in v proizvodnjo vključeno največ materialnih in tehničnih sredstev, bom le-tej najprej posvetila nekaj besed.

Vse delovne in druge organizacije so namreč po zakonu o narodni obrambi dolžne, da organizirajo in vzpostavijo civilno zaščito ter storiti vse ostale ukrepe v zvezi z njo v skladu s svojimi potrebami in razmerami. Za celotne priprave civilne zaščite v podjetju pa je odgovoren direktor podjetja.

KAKO JE ORGANIZIRANA CIVILNA ZAŠČITA

Organizacija industrijske civilne zaščite sestoji iz štaba CZ in ustreznih reševalnih enot. Štab je strokovno-operativni organ, ki mu je glavna naloga: izdelava plana CZ, vodenje reševalnih akcij v primeru elementarne ali druge težje nesreče ter izvajanje preventivnih ukrepov.

Da bi bil štab CZ sposoben izvajati navedene ukrepe, ga morajo sestavljati strokovni ljudje, ki podjetje in tehnološki proces proizvodnje dobro poznajo. To so inženirji, tehnik, obratovodje in drugi ustrezni strokovnjaki. Po funkcijah štab sestavljajo: načelnik štaba kot vodja in člani štaba, ki so obenem vodje posameznih služb oz. reševalnih enot. Člani štaba, kakor tudi načelnik imajo namestnike.

Kot je že rečeno, sestavljajo organizacijo industrijske CZ tudi posamezne službe — reševalne enote, in sicer: služba obveščanja, alarmiranja in zvez; tehnično-reševalna služba; sanitetna služba; protipožarna služba; služba reda in varnosti ter RBK (radiološko-biološko-kemična) služba. (Se nadaljuje)

PRAVNI NASVETI

KAJSKO NADOMESTILO OSEBNEGA DOHODKA DOBI DELAVEC, KI SE NAHAJA V PRIPORU ALI V PREISKOVALNEM ZAPORU?

Po določili temeljnega zakona o delovnih razmerjih pripada delavcu za čas pripora ali preiskovalnega zapore nadomestilo v višini tretjine akontacije osebnega dohodka, oziroma polovica te akontacije, če vzdržuje družino. Razliko do polne akontacije prejme delavec, če je kazenski postopek proti njemu ustavljen po pravno-močni odločbi ali je delavec s pravno-močno sodbo oproščen obtožbe ali pa je obtožba zavrnjena, vendar ne zaradi nepristojnosti sodišča.

Pogoji in način izplačila nadomestila so natančneje urejeni z navodilom o pogojih in načinu izplačevanja nadomestila osebnega dohodka delavcem med odsotnostjo z dela (Ur. l. SFRJ, št. 55/65). Nadomestilo dobi delavec na račun organa, ki je pripor oziroma preiskovalni zapor odredil. Pripada mu akontacija osebnega dohodka, ki ga je imel delavec v zadnjih treh mesecih. Osnova za izračun nadomestila so samo prejemki, ki se vštevajo v osnovo za plačevanje prispevkov za socialno zavarovanje. Nadomestilo osebnega dohodka gre delavcu od dneva, ko pride v pripor ali preiskovalni zapor, do dneva njegove izpustitve oziroma do dneva pravno-močnosti sodbe sodišča.

Organ, ki odloči o priporu ali preiskovalnem zaporu, mora v treh dneh od dneva, ko pride delavec v pripor oziroma preiskovalni zapor, oziroma od dneva, ko pripor ali preiskovalni zapor preneha, obvestiti o tem delovno organizacijo. Delavec pa se mora v treh dneh od dneva, ko pride iz pripora ali preiskovalnega zapore, zglasiti pri delovni organizaciji, da nastopi delo.

Delovna organizacija je dolžna nadomestilo osebnega dohodka pošiljati delavcu prek organa, ki je odločil o priporu oziroma preiskovalnem zaporu. Če pa delavec preživlja družino, se nadomestilo osebnega dohodka izplačuje pooblaščenemu družinskemu članu.

Organ, ki je izdal pravno-močno odločbo o ustavitvi kazenskega postopka ali o oprostitvi obtožbe ali zavrnitvi obtožbe, vendar ne zaradi nepristojnosti sodišča, mora v 15 dneh od izdaje odločbe poslati njen izrek delovni organizaciji. V tem primeru se mora izplačati delavcu razlika delovnega nadomestila osebnega dohodka za ves čas, ko je bil v priporu oziroma preiskovalnem zaporu. Če je bil za trimesečno dobo, ki se vzame za osnovo nadomestila, izplačan osebni dohodek po periodičnem obračunu ali zaključnem računu in to izplačilo ni bilo upoštevano v trimesečni osnovi za izračun nadomestila, pripada delavcu tudi povečanje nadomestila, in sicer za odstotek, za kolikor so bili povečani osebni dohodki na podlagi razdelitve po periodičnem ali zaključnem računu v delovni organizaciji v času, ko je bil delavec v priporu ali preiskovalnem zaporu.

Steje se, da delavec preživlja družino, če preživlja svojega zakonca, otroke (zakonske, nezakonske in posvojene otroke, pastorko ter otroke brez staršev, vzete na preživljanje) do dopolnjenega 15. leta starosti, če se šolajo — pa do konca šolanja, vendar najdalj do dopolnjenega 28. leta starosti, in druge osebe, ki jih je dolžan preživljati (Ur. list FLRJ, št. 107/47 in 53/56, Ur. list SFRJ, št. 10/65).

RAZGLASITEV PROSTIH DELOVNIH MEST

S spremembo temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki velja od 21. 7. 1966 dalje, je spremenjen način objave prostih delovnih mest.

Vsako prosto delovno mesto mora delovna organizacija v javnih informacijskih sredstvih objaviti. Steje se, da je prosto delovno mesto pravilno objavljeno, če je delovna organizacija prijavila prosto delovno mesto zavodu za zaposlovanje delavcev. Zavod je dolžan prijavljeno prosto delovno mesto takoj objaviti na način, ki je dostopen občanu.

S tem se precej poenostavlja način razglasitve prostega delovnega mesta, saj ga je bilo doslej treba obvezno objavljati v časopisju (javno sredstvo za informacije), izjemoma pa tudi v internih sredstvih za informacije delovne organizacije, če so bili posamezni primeri tudi določeni v statutu.

Javno objavljane prostih delovnih mest je še vedno v veljavi. le način objave je bolj enostaven.

Važno je nadalje še določilo, da se mora objavljati samo takšno delovno mesto, za katero je sklenila delovna skupnost, da ga zasede. Torej je v pristojnosti delovne skupnosti, ali označi posamezno delovno mesto kot dejansko prosto. Upoštevati je treba, da je izpraznjeno delovno mesto še vedno prosto. Na primer, če odide delavec k vojakom in mora drug zasedeti njegovo delovno mesto, tedaj ne moremo govoriti o prostem delovnem mestu, ker smo dolžni delavca po vrnitvi iz vojske ponovno sprejeti. Na izpraznjeno delovno mesto zaradi odhoda k vojakom bomo razporedili drugega delavca za določen čas in ne bi bilo treba razglasiti takega delovnega mesta za prostega.

Če imamo v podjetju ustrezne ljudi za zasedbo izpraznjenih delovnih mest, ni treba javno razglasiti takšna delovna mesta za prosta, temveč izvedemo premeditve.

Po zakonu je mogoče glede na zahtevo delovnega procesa razporediti delavca tudi brez njegove privolitve na drugo delovno mesto, če pogoji, ki se zahtevajo za to delovno mesto, ustrezajo delavčevim strokovnim in drugim sposobnostim.

Samo v primeru, da bi drugo delovno mesto zahtevalo večje ali manjše strokovne in druge delovne sposobnosti, kot jih ima delavec, je možna premestitev po privolitvi delavca. **Rajko Zupančič**

— Si letos kaj dosti gob nabral?
— Gob res ne, zato pa več tegob!

Prvi stanovalci v Novih Jaršah

Lani poleti so na ledini med Šmartinsko cesto in našo centralno betonarno ter gramoznico pri Tomačevem zaropotali gradbeni stroji. Takrat smo začeli kopati temelje za veliko novo stanovanjsko naselje, v katerem bo v prihodnosti približno 1000 do 1200 družinskih stanovanj. To veliko naselje — podaljšek Novih Jarš — bo v kratkem že dobilo prve stanovalce. Blok J-7, 8 bo zadnje dni septembra ali pa v prvih dnevih oktobra (vselitev je odvisna od tega, kaj vse bo po tehničnem prevzemu še treba popraviti) že vseljiv. Novo naselje grade delavci naše enote Ljubljana-okolica.

V stanovanjskem bloku J-7, 8, ki je del nekakšne »stanovanjske kače« v Novih Jaršah in je zgrajen po sistemu Gradis-64, bo skupno 30 družinskih stanovanj. Stanovanja gradimo za trg, seveda pa so že vsa zdavnaj prodana. Priznati je treba, da predstavlja ta objekt precejšen napredek v primerjavi s stolpniciami in bloki, zgrajenimi v prejšnjih letih. Struktura stanovanj v bloku je namreč zelo pestra, tako da ustreza najrazličnejšim slojem prebivalstva — od majhnih družin z dvema ali tremi člani do večjih družin in od tistih, ki imajo razmeroma skromne osebne dohodke do ljudi z večjimi dohodki. V bloku s 30 stanovanji je kar 6 različnih tipov stanovanj, in sicer: 2 enosobni stanovanji s kuhinjsko nišo, 8 enosobnih stanovanj, 5 dvosobnih z dvema kabineto, 5 dvosobnih stanovanj z dvema kabineto, 5 dvosobnih ter 5 trisobnih stanovanj. Torej, zelo pestra skala, ki omogoča res precejšnjo izbiro.

Seveda so vsa stanovanja v tem bloku, ki je 5-etažni objekt, opremljena z vsem komfortom. V predsobah so vzdane omare, tla v sobah so pokrita s parketom, prav tako je v kuhinji sodobna kuhinjska oprema (SWEA) z vgrajenim štedilnikom, bojlerjem, delovno mizo in pomivalnim koritom. Kopalnice so ločene od stranišč, v kopalnicah je kad normalne velikosti. Vsa stanovanja imajo toplo vodo iz skupne toplarne — ogrevanje je torej prek radiatorjev na centralno kurjavo. V kuhinjah so tudi plinski štedilniki (plin v jeklenkah), seveda je tudi samo po sebi razumljivo, da je v stavbi elektrika in vodovodna napeljava. V nekaterih blokih (J-1, 2, 3, 4), ki bodo dograjeni konec letošnjega leta in v začetku leta 1967, so v kletnih prostorih tudi garaže (skupno 20 garaž).

Spričo komforta, ki ga nudijo omenjena stanovanja (centralna kurjava, plin, vgrajene omare, oprem-

Vprezimo vse konjske moči

(Nadaljevanje s 4. strani)

niče vedel kolikokrat po sto tisoč km je že prevozilo. Sicer pa to ni niti važno. Vozilo pa je bilo v treh ali štirih dneh zopet nared za vožnjo. Celo popravilo je opravil dobesedno pod hrastom. Med drugim so uporabili celo topovsko cev, ki jo je lastnik našel nekje v starem železju.

Vozilo sem srečaval še vrsto let v Ljubljani na delu. S tem primerom, ki pa je bil le eden od mnogih, nisem hotel reči, da so take divje akcije edino pravilne in da je sistematično delo napačno, ampak da je pri popravilih vse premo osebne zainteresiranosti pa tudi iznajdljivosti, kar pa rodi razmeroma visoke stroške popravila.

Povedal sem svoje poglede na neke probleme v naši strojni operativi, tako, kot sem jih videl in doživljal iz neposredne bližine. Žal niso to že vsi in edini, pa vendar najbolj pereči. Če od kolektiva SPO zahtevamo, da bo sam gospodaril, potem bo potrebno neke elemente današnje prakse spremeniti. Razmere v gradbeni dejavnosti to z vsakim dnem bolj zahtevajo. **Jože Lipovec**

ljena sodobna kuhinja, vsa stanovanja imajo balkone itd.) so cene stanovanj primerne. Najcenejše enosobno stanovanje, ki meri okrog 40 kvadratnih metrov, stane približno 5.850.000 starih dinarjev, največje (trisobna) z 72 kvadratnimi metri stanovanjske površine pa okrog 11 milijonov starih dinarjev. Seveda so pri teh cenah možne še malenkostne podražitve, vendar bistvenih razlik prav gotovo ne bo.

Razen stanovanjskih objektov v Novih Jaršah, od katerih bodo prvi že te dni dobili prve stanovalce, je tu zrasla tudi skupna kotlarna, zakoličeno pa je že zemljišče za bodoči samski dom podjetja »Avtoobnova«. Seveda je na tem kompleksu precej osnovnega komunalnega omrežja (elektrika, vodovod, kanalizacija itd.).

Kako bo z nadaljnjo gradnjo tega velikega stanovanjskega naselja, je seveda danes še težko povedati. Naše zmogljivosti so precej večje kot pa so finančne zmogljivosti kupcev — zlasti banke, delovnih organizacij in drugih. Spričo znane situacije v Ljubljani, kjer je preangajžiranost bivših stanovanjskih skladov tolikšna kot v nobenem drugem kraju Slovenije, je seveda velika verjetnost, da bo to novo naselje raslo počasneje kot smo predvidevali lani oziroma predlanskim. Vendar pa tudi počasnejši tempo gradnje ne zmanjšuje vrednosti novega naselja in objektov v njem, ki pomenijo precejšen korak naprej v primerjavi z objekti, zgrajenimi v preteklih letih.

P.

1

2

3

4

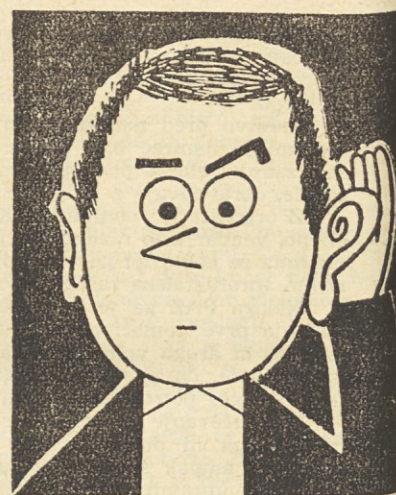
5

6

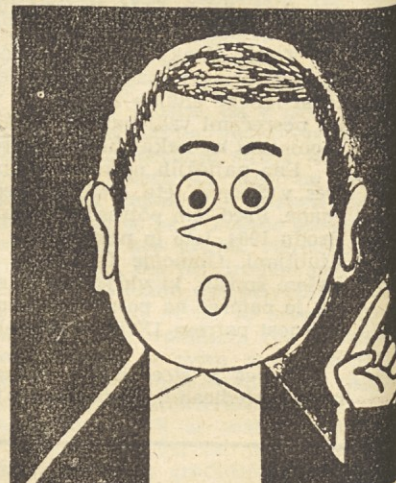
7

Predpis je predpis

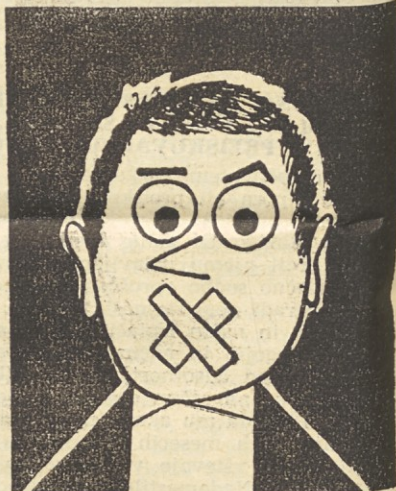
Lahko je sodelo- vati s tistimi...

pazljivo poslušá...

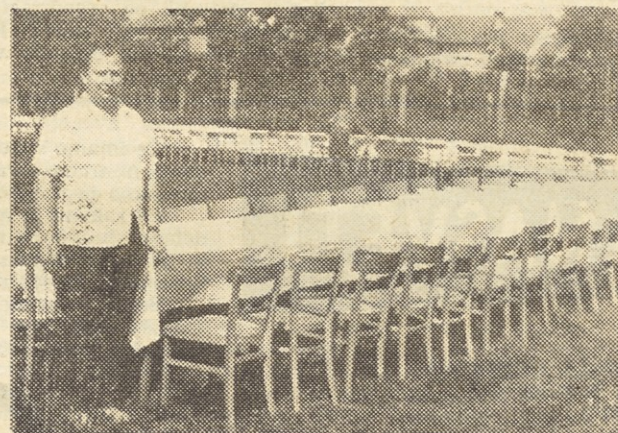
premišljeno in trezno odgo-
varja ali diskutira ...

in utihne, kadar nima nič
več povedati.

In premaganci so zmagovalcem čestitali k uspeli zmagi.

Upravniku tovarišu Kovačiču čestitamo za res odlično organizacijo in aranžiranje.

Analitična

Humor iz tujih logov

zmeraj tak.

Kant o dostojanstvu

Ne delaj dolgov, za katere nimaš
polnega kritja.

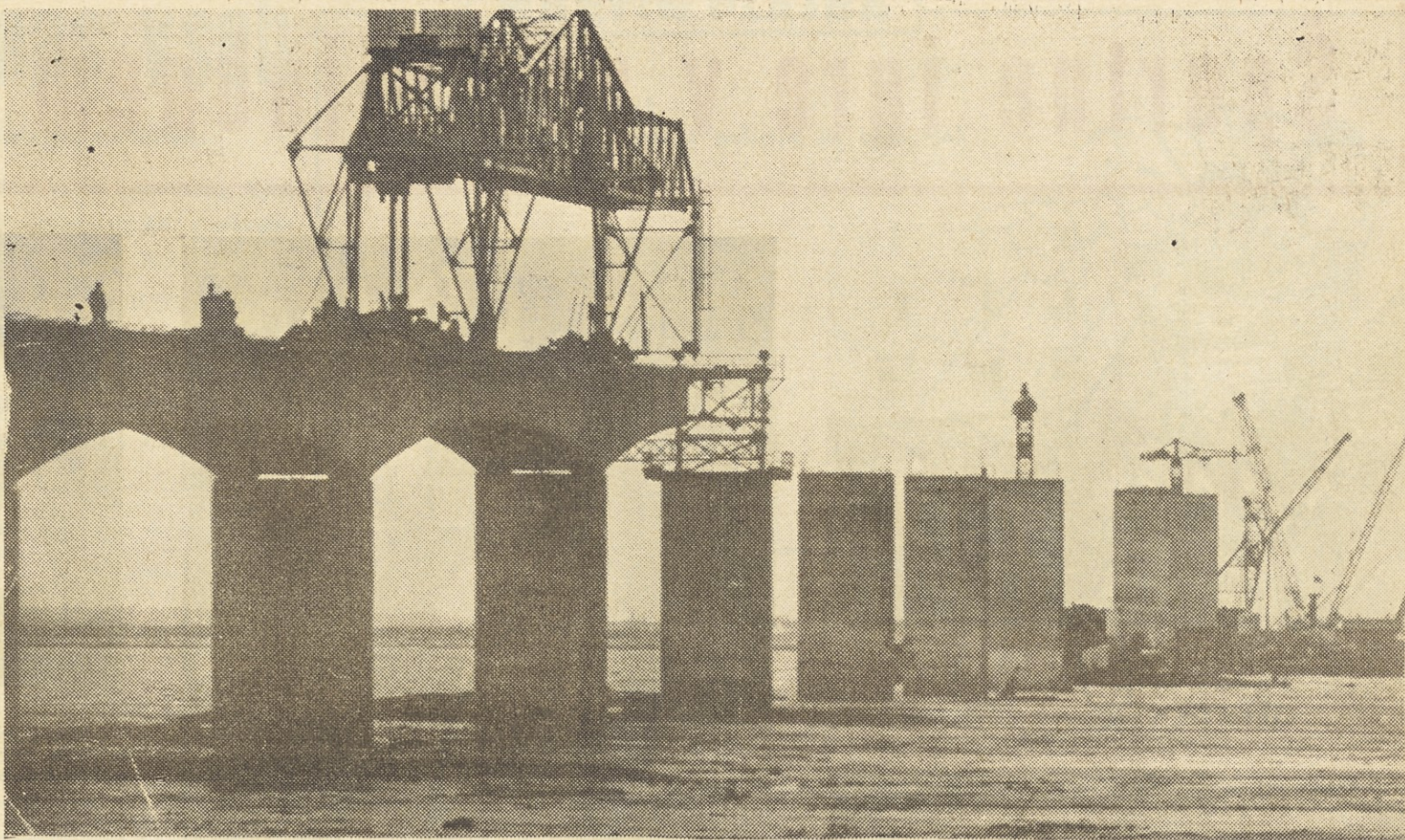

NAŠA ENOTA		IGRA NA SREČO	HUDO							KMET			
IGRA S KONJI			PISARNA		GL. MESTO MADA- GASK.					PERGAM KRALJ			
KRAJ PRI CELJU					GERM. OREL								
TESTA- MENT						SOLO PETJE							
						VEZNIK							
ČAS. ENOTE				NEMŠKA REKA				PAPRIKA					
DELAV- NICA								NE- RAVEN					

Gradnja mostu preko morske ožine

Pred pričetkom letošnje turistične sezone so odprli za promet drugi najdaljši most v Evropi. Njegova dolžina je nekaj več kot 3 km in veže otok Oleron s kopnim, to je z atlantsko obalo v južnem predelu Francije. Za to gradnjo so uporabili 25.000 m³ betona, 110.000 kvadratnih metrov opaža, 2000 ton kablov in betonskega železa in izkopali so 13.000 m³ zemlje. Cena objekta pa je okrog 9 milijard starih dinarjev.

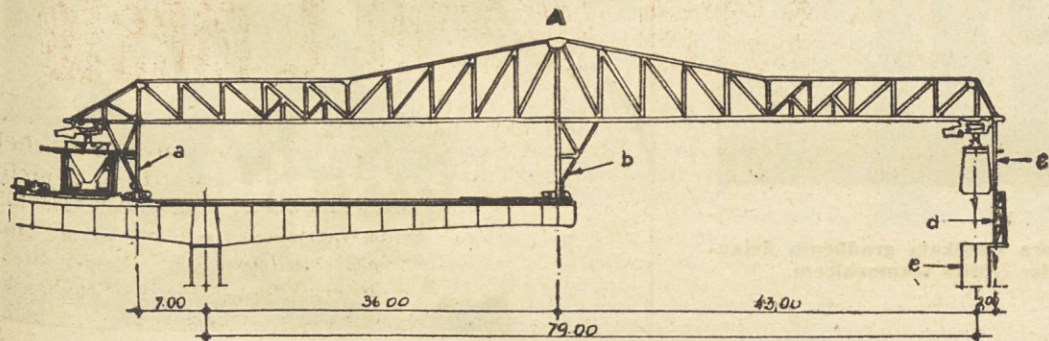
Otok sam nima več kot 14.000 prebivalcev, vendar je promet med otokom in kopnim zelo velik, posebno še med turistično sezono. Stirje trajekti, ki so prevažali prebivalce in avtomobile, nikakor niso več zadostovali in dostikrat je bilo treba čakati tudi po 24 ur, da se je avto lahko vkrcal na ladjo. Izboljšanje razmer z uvedbo novih ladij in z zamenjavo starih ladij bi veljalo več kot gradnja mostu. Zato odločitev ni bila težka, posebej zato, ker morje na tem mestu ni globoko. Sredstva za gradnjo so posodile ban-

širina vozišča je 9,00 m. Ob vozišču je na vsaki strani hodnik širine 80 cm. Višina mostu nad morjem je pri štirih razpetinah 18 m,

Ti jekleni piloti niso bili na koncu opremljeni z ostjo. Material so iz pilotov odstranili z izplakovanjem, nato pa so jih zalili z betonom. Profil mostnega nosilca je škatlast, njegova višina se spreminja od 2,50 m do 4,50 m, širina je konstantna: 5,50 m.

prilepi s posebnim lepilom »epoxy«, nato pa napne s kablji, ki so vsidrani v steber. Posamezni betonski element se pripelje do jeklene montažne konstrukcije na vozičku po že dograjenem delu mosta. Teža takega betonskega elementa je 40 do 70 ton.

- a - ZADNJA PODPORA NA VRTLJIVEM VOZU
- b - SREDNJA PODPORA NA VRTLJIVEM VOZU
- c - SPREDNJA PODPORA
- d - PROVIZORIČNI PREMICH ODER
- e - STEBER
- f - ZASIDRANA ZADNJA PODPORA
- g - KONZOLA MOSTNEGA NOSILCA VTEKU MONTAŽE
- h - KONZOLA MOSTNEGA NOSILCA - POLOVIČNA RASPETINA

Most je prednapet po sistemu Freysinet v vzdolžni in prečni smeri. Most so gradili tako, da so nosilec betonirali na kopnem v posameznih elementih, katerih dolžina je približno 3,30 m.

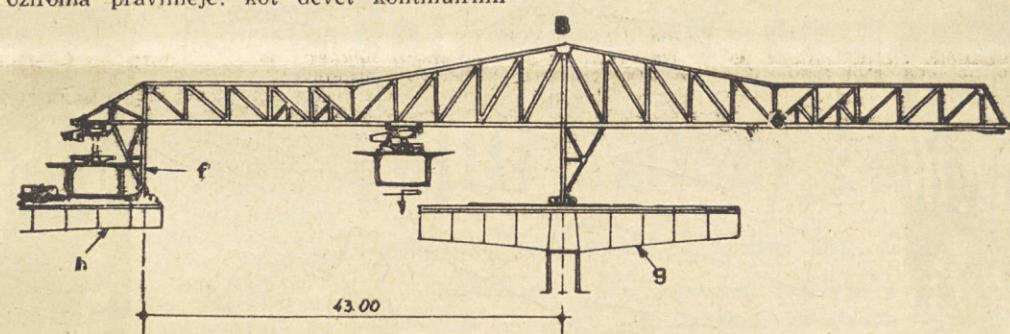
ke, zato mora vsakdo, ki uporablja most, plačati mostnino. Višina mostnine je prav taka, kot je bila cena za prevoz z ladjo in bo ukinjena takrat, ko bo posojilo vrnjeno banki.

Po tem splošnem opisu si oglejmo še, kako so most gradili.

Pri tehniki gradnje se niso posluževali kakšnih posebno novih gradbenih postopkov, ampak so združili več novejših načinov gradnje, ki so bili uporabljeni že prej pri raznih drugih objektih.

kar omogoča plovbo pod mostom. Proti otoku in proti obali se ta višina zmanjšuje.

Most je zgrajen kot kontinuirni nosilec, oziroma pravilneje: kot devet kontinuirnih

nosilcev, od katerih vsak obseže približno 300 m. Razpetina med dvema stebroma je poprečno 79,00 m. Ves most stoji na 45 vmesnih stebrih in na dveh obrežnih opornikih.

Petnajst srednjih stebrov je fundiranih na pilote, ostali so fundirani v zdrava tla na običajni način. Gradbena jama je bila zavarovana z jeklenimi zagatnicami. Tudi pilote so zabijali ob zaščiti jeklenih zagatnih sten. Uporabili so jeklene pilote premera 508 mm.

Most so montirali s pomočjo posebne jeklene montažne konstrukcije (slika A), katera je dolga približno 100 metrov. Montaža betonskih elementov začne od sredine vsakega stebra (slika B) in se nadaljuje toliko časa, dokler se že zgrajen konzolni del nosilca iz prejšnjega stebra ne spoji s konzolo nosilca, ki je bil pravkar zgrajen.

Posamezni betonski element se montira k že dograjenemu delu tako, da se ga najprej

Način gradnje in napredovanja del se lepo vidi iz slike A in B, posamezne faze montaže so tele:

— Ko je zmontirano eno polje mostu, se jeklena montažna konstrukcija, pri kateri je srednja in zadnja opora opremljena s kolesi, pomakne naprej za toliko, da pride srednja opora montažne konstrukcije na konec pravkar zgrajene konzole. (Slika A)

— Jeklena montažna konstrukcija je zgrajena tako, da njen prednji del nekoliko presega naslednji mostni stebel.

— Jeklena konstrukcija se na ta stebel pritrdi z lahkim kovinskim odrom (slika A-d). Z dvigalkami se jekleni montažni nosilec uravnateži tako, da se teža porazdeli enakomerno na vse tri njegove podpore.

— Prvi betonski element se pripelje po jeklenem montažnem odru nad stebel »e« in se ga montira.

— Sprednji del jeklene montažne konstrukcije se nastavi nato čez začasno jekleno podporo na ta prvi element, ki je bil pravkar položen na stebel, nakar se jeklena montažna konstrukcija pomakne naprej za toliko, da pride srednja podpora jeklene montažne konstrukcije nad stebel »e«.

— Ko je končan premik jeklene montažne konstrukcije, se začne prava montaža betonskih mostnih elementov. Ti elementi se montirajo enakomerno na levo in desno od stebra (slika B).

Ing. Sireelj

Pri gradnji nekaterih objektov so se letos pojavile precejšnje težave pri topem varjenju armature. Te težave so nastopile zaradi:

— dobave različnih vrst betonskega železa in zaradi

— nepoznavanja jugoslovanskih standardov za betonsko železo.

Jugoslovanski standardi poznajo te vrste betonskega železa:

Č 0002 — to je betonsko železo nekontrolirane proizvodnje. Za to železo standardi ne predpisujejo natezne trdnosti in raztezka.

Č 0200 je oznaka za betonsko železo, ki se običajno rabi za železobetonske konstrukcije in ki smo ga pred izdajo standardov označevali s 737.

Č 0501 visokovrstno betonsko železo, ki ustreza prejšnji oznaki 752

Poleg teh treh osnovnih vrst betonskega železa imamo še železa Č 002 V, Č 0200 V in Č 0501 V.

Betonsko železo se dobavlja:

— v kolobarjih do Ø 12 mm,

— v svežnjih od 14 mm do 28 mm premera in

— v palicah od 30 mm do 40 mm premera.

Vsak kolobar, sveženj ali snop palic mora biti opremljen s pločevinasto ploščico, na kateri morajo biti označena kvaliteta dobavljene železa, pa tudi še nekateri drugi podatki.

Brez te pločevinaste ploščice se dobavlja le železo Č 0002, to je železo nekontrolirane proizvodnje.

Poleg pločevinaste ploščice mora biti dobavljeno železo označeno še z barvo, razen železa Č 0002, ki nima nobene oznake z barvo.

Kolobarji in svežnji morajo biti barvani radialno, to je prečno na smer namotavanja kolobarja ali svežnja. Snop palic ali posamezne palice pa morajo biti označene na obeh koncih palice.

— Betonsko železo kvalitete Č 0002 in Č 0002 V — nima označbe z barvo.

— Betonsko železo kvalitete Č 0200 in Č 0200 V se zaznamuje z belo barvo.

— Betonsko železo Č 0501 in Č 0501 V se zaznamuje z rdečo bar-

Nevarnosti korozije električnih naprav

Kakor je korozija problem v gradbeništvu, tako je tudi morda še bolj v elektrotehniki. Če so kovine kakorkoli v dotiku z zrakom, vlago ter drugimi snovmi, se pod njihovim vplivom kemično spreminjajo in s tem tudi propadajo.

Skoda, ki jo povzroča korozija, je že v enem letu ogromna predvsem v takih vejah gospodarstva, kot so pomorstvo, rudarstvo, gradbeništvo ter kovinska industrija. Torej korozija je največji uničevalec dragih industrijskih naprav, pristaniških naprav, ogromnih dolžin raznih cevovodov za plin, goriva in vodo ter raznih električnih kablov.

Mnoge države ugotavljajo škodo, ki nastane zaradi korozije. Za tako ugotavljanje imajo formirane posebne inštitute, kateri imajo še naloge zaščite pred korozijo. Tudi pri nas so na inštitutu za rudarska in kemijska raziskovanja v Tuzli v letu 1963 ugotovili, da znaša letna škoda okrog 40 milijard dinarjev takratne vrednosti.

Korozija ni samo povzročitelj velike gospodarske škode, temveč nastopajo nevarnosti za zdravje in življenje ljudi, na katere pa pomislimo le takrat, ko se je nesreča že pripetila. Če pogledamo z električnega vidika, kakšno nevarnost predstavlja na primer zemeljski kabel s prežrtim svinčnim plaščem, ali korodirana ozemljilna zaščitnih in strel vodnih ozemljitev. Od korozije prežrt svinčen plašč zemeljskega kabla je lah-

ko vzrok za nesrečo z električnim tokom ali po koroziji prežrta plinska cev je lahko vzrok zastrupitve s plinom ali pa pride do požara.

Vse v zemljo vkopane kovinske naprave so izpostavljene koroziji, katera je odvisna od agresivnosti tal oziroma zemlje, v kateri se nahajajo. Povečanje vpliva korozije na naprave pa še pospešujejo vlaga, kisline, industrijske odplake ter podobni odpadki. Ob prisotnosti kislin, soli in drugega, kar povzroča korozivnost v smislu elektrokemične pojave, je poleg kemičnih činiteljev vedno udeležen tudi električni tok. Če ne bi bil vedno udeležen električni tok, praktično ne bi bilo korozije.

Korozija nastopa po principu galvanskega člena oziroma elektrolitske celice. Galvanski člen je sestavljen iz dveh različnih kovin (elektrode), potopljenih v prevodno tekočino in že nastopa potencialna razlika. Ta razlika nastane med kovinama — elektrodama sedaj še pod vplivom tekočine — elektrolita. Elektrolit v tem primeru predstavlja zemljo s svojo vlago in sestavinami. Tok teče od manj plemenite kovine k plemeniti. V nasprotnem primeru, ko ni kovinska naprava v zemlji, torej brez elektrolita, pa je pot toka nasprotna; od plemeniteje k slabši. Naprava, ki predstavlja anodo, iz katere teče tok preko elektrolita na katodo, torej korodira. Ker nastane v tem primeru zaključen tokokrog od anode preko elektrolita na katodo, koro-

dira vedno tisti del naprave, iz katere izhaja tok. Naprava pa, v katero vstopa tok, je v tem primeru zaščitena in ne korodira.

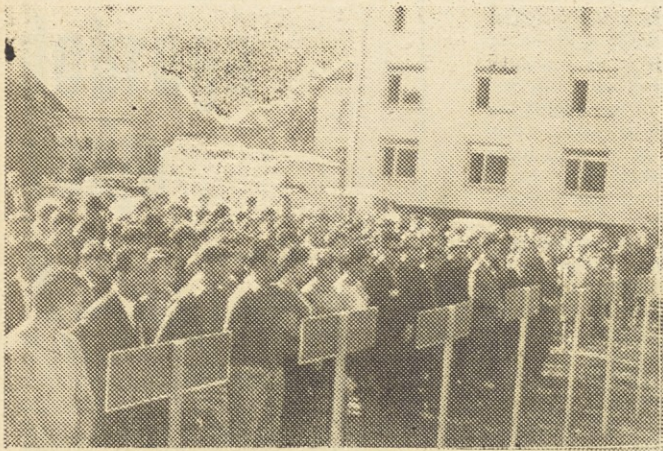
Nastanek galvanskega člena je možen še drugače. Ni nujno, da sta dve različni kovini, lahko je ena, toda prehod skozi različno strukturo tal formira tak člen. Razen tega pojava pa je še tak, ki nastane zaradi neenake strukture materiala iste kovine.

Poleg navedenih primerov je možnih še več, ko so mehanske obremenitve, vplivi okolice, novi vrezi navojev ali podobno na isto kovino, kateri povzročajo korozivnost, toda vedno ob prisotnosti električnega toka. Ti tokovi in napetosti so dostikrat tako majhni, da bi jih bilo težko izmeriti z zelo občutljivimi instrumenti, toda v vsakem primeru so prisotni.

Elektrolitska celica prav tako vsebuje dve elektrodi kakor galvanski člen, vendar je tu pretok toka pod zunanjim vplivom oziroma pod vplivom tujega izvora. Tudi v tem primeru je anoda tista, iz katere izhaja, katoda po tista, v katero vstopa tok. Torej napravo, kabel, cev ali podobno napade korozija vedno takrat, ko ta predstavlja anodo, to je takrat, ko tok iz nje izhaja, vtem ko so vstopni deli zaščiteni.

Zunanji viri toka so v glavnem razne naprave za enosmerni tok, kot so cestne železnice v mestih, rudniška oziroma vse železnice, ki uporabljajo tirnice za povratni vodnik.

Športne igre v gosteljubnem Mariboru

Tekmovalci na zbornem mestu.

Tik pred zaključkom letnih športnih iger Gradisa. Godba igra državno himno.

Zmagovita ekipa nogometašev iz Maribora s tovarišem Janžekovičem na čelu.

Predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije tov. Lojze Capuder čestita tekmovalcem.

— Kaj pa počnete pri vas?
— Odločili smo se odločno zmanjšati režijo uprave podjetja!

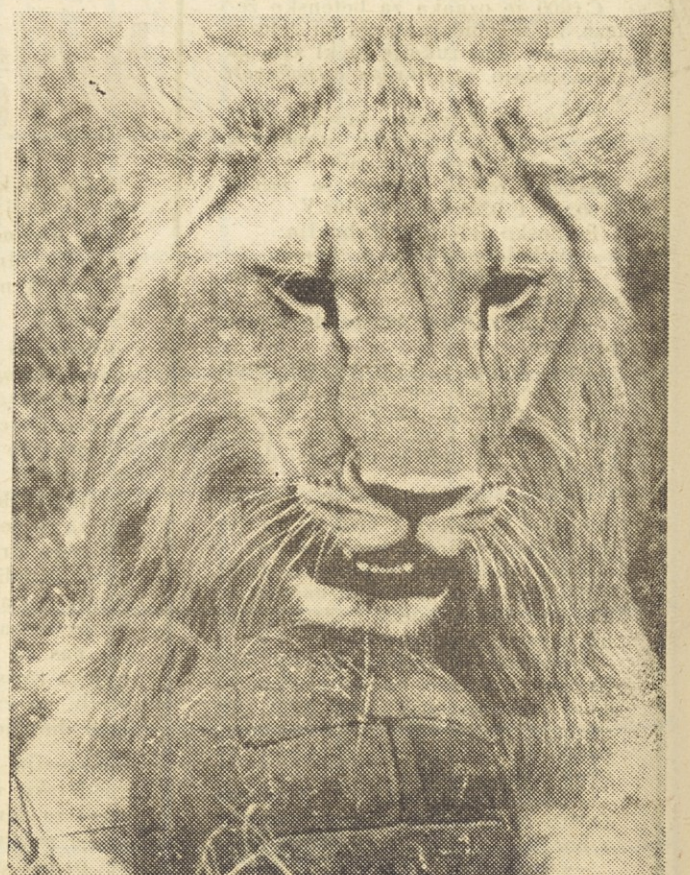
Ob koncu tekmovanj je šef poslovne enote in pokrovitelj športnih iger tov. ing. Maister razdelil zaslužena priznanja najboljšim ekipam in posameznikom.

G-3, F-2, G-7, F-4... in beli zmaga

Športna ekipa Celjanov se sicer ni plasirala v polfinale, toda častno je zastopala svojo enoto.

LEVO: Na svečanem kosilu se je zbralo 350 tekmovalcev. Hitra postrežba, lepo vreme in kozarček dobrega štajerca ze razpoloženje še povečalo — V SREDI: Marta, Jožica in Marija so se na obeh športnih dnevih dobro odrezale — DESNO: In borili so se kot levi... Tako so dejali mariborskim nogometašem. Kako je bilo v resnici pa presodite sami.